

Vliv migrace velkého rozsahu na bezpečnost obyvatel

Anna Prokešová

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Anna Prokešová**
Osobní číslo: **L17327**
Studijní program: **B2825 Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Vliv migrace velkého rozsahu na bezpečnost obyvatel**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši zkoumané oblasti z domácích a zahraničních zdrojů.
2. Zpracujte analýzu a hodnocení současného stavu řešení problematiky.
3. Zhodnotte vliv migrace velkého rozsahu na bezpečnost obyvatel.
4. Navrhněte opatření ke zlepšení současného stavu.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. GÜNTER, Vladislav, Věra HONUSKOVÁ, Šárka OŠŤÁDALOVÁ a Zdeněk UHEREK. Migrace: Historie a současnost. 1. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. Moderní dějiny. ISBN 978-80-905942-9-6.
2. COLLIER, Paul: Exodus. Jak migrace mění náš svět. Praha: Nakladatelství Libri, 2017, 258 s. ISBN 978-807277-557-6.
3. MINISTERSTVO VNITRA ČR. Audit národní bezpečnosti. In: Praha: Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016, s. 142. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Miroslav Musil, Ph.D.
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: 1. listopadu 2019
Termín odevzdání bakalářské práce: 15. května 2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2019

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 15. 5. 2020

Jméno a příjmení studenta: Anna Prokešová

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato práce představuje ucelený pohled na migraci – její terminologii, historii, vývoj teorie a příčiny migrace a jejich odstraňování. Dále seznamuje čtenáře s migrační politikou České republiky i Evropské unie. Popisuje trasy migrace a její následky, které mohou nastat v případě nekorigované migrace velkého rozsahu. Práce přibližuje připravenost České republiky v oblasti reakce na takovou krizovou situaci a identifikuje a analyzuje rizikové oblasti vyplývající z nastaveného systému, které by mohly mít vliv na bezpečnost obyvatel.

Klíčová slova: Migrace, Migrace velkého rozsahu, Krizová situace, Migrační politika ČR a EU, Vnitřní bezpečnost státu, Bezpečnost obyvatel, Skórovací metoda

ABSTRACT

This work presents migration itself – its terminology, history, evolution of theories and the causes of migration and their removal. It also introduces readers to the migration policy of the Czech Republic and the European Union. It describes migration routes and consequences that may occur in the case of large-scale uncorrected migration. The work describes the readiness of the Czech Republic to respond to crisis situation and identifies and analyzes risk areas resulting from the set system that could affect the safety of the population.

Keywords: Migration, Large-scale migration, Crisis situation, Migration policy of the Czech Republic and the European Union, Interior state safety, Civil protection, Scoring method

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Ing. Miroslavovi Musilovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a spolupráci při konzultacích této práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

„Jsou zde znamení, že Alláh daruje vítězství Islámu v Evropě bez mečů, beze zbraní, bez dobývání. Nepotřebujeme terorismus, nepotřebujeme sebevražedné atentátníky. 50 a více milionů muslimů v Evropě změní Evropu v muslimský kontinent v příštích pár desetiletích.“
Muammar Kaddáfí

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 REŠERŠE.....	11
1.1 PRÁVNÍ USTANOVENÍ A JINÉ LITERÁRNÍ ZDROJE	11
1.2 TERMINOLOGIE	14
1.3 DÍLČÍ ZÁVĚR KAPITOLY	15
2 HISTORIE A VÝVOJ MIGRACE.....	16
2.1 DÍLČÍ ZÁVĚR KAPITOLY	19
3 MIGRAČNÍ TRASY A ZPŮSOBY MIGRACE	20
3.1 HLAVNÍ STŘEDOMOŘSKÉ MIGRAČNÍ TRASY	20
3.2 DÍLČÍ ZÁVĚR KAPITOLY	23
4 PŘÍČINY MIGRACE	24
4.1 DÍLČÍ ZÁVĚR KAPITOLY	27
5 OBECNÁ RIZIKA A DOPADY MIGRACE	28
5.1 DOPADY MIGRACE.....	29
5.2 DÍLČÍ ZÁVĚR KAPITOLY	31
6 MIGRAČNÍ POLITIKA EU A ČR.....	32
6.1 MIGRAČNÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE.....	32
6.1.1 Integrovaná opatření pro politickou reakci na krizi	32
6.1.2 Evropská unie a její řízení migračních toků.....	33
6.1.3 Operace Evropské unie	34
6.1.4 Nová strategická agenda 2019-2024	34
6.2 MIGRAČNÍ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY	35
6.3 DÍLČÍ ZÁVĚR KAPITOLY	38
7 CÍLE PRÁCE A POUŽITÉ METODY.....	39
7.1 SKÓROVACÍ METODA.....	39
II PRAKTICKÁ ČÁST	40
8 PŘIPRAVENOST ČR NA TLAK MIGRAČNÍ VLNY.....	41
9 ANALÝZA VYBRANÝCH RIZIKOVÝCH OBLASTÍ.....	45
9.1 RIZIKOVÉ OBLASTI	45
9.2 DOTAZNÍK PRO EXPERTY	50
9.3 HODNOCENÍ RIZIKOVÝCH OBLASTÍ.....	51
9.3.1 Ocenění rizika	57
10 ZHODNOCENÍ VÝSTUPŮ Z ANALÝZY RIZIK MIGRACE VELKÉHO ROZSAHU	58

10.1	GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ	58
11	NÁVRHY ŘEŠENÍ.....	61
11.1	PŘEHLED NÁVRHŮ ŘEŠENÍ.....	64
ZÁVĚR	66
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	73
SEZNAM OBRÁZKŮ	74
SEZNAM TABULEK.....	75
SEZNAM GRAFŮ	76
SEZNAM PŘÍLOH.....	77

ÚVOD

Migrace je součástí životního koloběhu již od počátku světa. V každém období měla migrace jiné příčiny, následky, průběh i význam. Celosvětově ovlivňovala populační složení, různojazyčnost, kulturu, náboženství, průmysl, zemědělství a spoustu dalších oblastí lidského soužití. I v dnešní době dochází k různým změnám napříč světem, které ovlivňují celou společnost. Ale stejně tak jako prošlo lidstvo podstatnými změnami, spolu s nimi se změnila i bezpečnost. Dochází k různým inovacím, novým technologiím a spousta těchto moderních vyvozeností zapříčinila i rozvoj hrozeb. Není to ale pouze otázka nových předmětů, ale i otázka vývoje společnosti, která sama o sobě představuje určité druhy hrozeb. I z migrace se dnes stala neurčitá hrozba, plynoucí nejen z lidského vědomí, chování, vyznání a dalších osobních i neosobních faktorů, do budoucna zde můžeme počítat i s klimatickou migrací. Evropa a stejně tak i Česká republika by měla být připravena na nátlak velké migrační vlny, jejíž otázka je, jak jsme viděli v roce 2015, zcela aktuální a do budoucna určitě neutichající.

Práce v teorii pojednává o migraci jako celku. Od dokumentů, právních norem a odborné literatury, v nichž je obsažena, přes její historii a teoretické směry. Dále zde pojednává o jejím současném vývoji – o migračních trasách. Pojednává o příčinách migrace a také o migrační politice České republiky a Evropské Unie.

Uvádí zde nástroje, díky nimž se Česká republika připravuje na krizovou událost – migrační vlna velkého rozsahu, ať už jde o cvičení bezpečnostních složek nebo o tvorbu a úkoly úřadů k tomu určených. Prakticky je v práci provedena skórovací metoda, ve které jsou nejdříve identifikovány rizikové oblasti, jejichž existence by ovlivňovala bezpečnost obyvatel. Dále pomocí hodnocení odborníků stanovuje oceněné riziko jednotlivých oblastí, na které jsou pak navrženy konkrétní opatření k eliminaci rizika. V poslední fázi jsou hodnoty zaneseny do grafického znázornění. Práce navrhuje i konkrétní opatření k eliminaci rizik.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 REŠERŠE

Pro ucelený pohled na problematiku migrace je zde na začátek uvedeno několik zdrojů, ze kterých lze do daného tématu čerpat. Jedná se jak o zákonná ustanovení, právní předpisy a normy, tak i o kvalitní shrnující literární zdroje. Dále je v jedné z podkapitol uvedeno několik základních pojmů, které se dané problematice přímo dotýkají.

1.1 Právní ustanovení a jiné literární zdroje

V následujících odstavcích jsou prezentovány zákony a další právní ustanovení a dokumenty, odrážející ve svém obsahu problematiku migrace. Dále jsou zde prezentovány i příklady odborné literatury, která se migrací zabývá z historické stránky i moderního pohledu dnešní doby a podrobněji ji rozebírá.

Zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

Zákon o bezpečnosti ČR pojednává o ochraně svrchovanosti a územní celistvosti ČR, o ochraně demokracie a ochraně životů a zdraví občanů státu. Dále popisuje podmínky pro vyhlášení krizových stavů při ohrožení základních povinností státu. Tímto výrazně souvisí s Migrační vlnou velkého rozsahu, která by při tlaku na ČR byla krizovou situací a ohrožovala bezpečnost země. [1]

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení

Pro usnadnění možností řešit migrační vlnu velkého rozsahu je žádoucí, aby dané orgány vyhlásily krizové stavy a navrhly a provedly krizová opatření, týkající se například zajištění ubytování, humanitární péče, regulačních opatření a dalších, která jsou právě obsažena v zákoně o krizovém řízení. V takových situacích lze zejména vyhlásit stav nebezpečí či nouzový stav. [2]

Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic

Zákon stanovuje možnosti ochrany státní hranice ČR proti jejich neoprávněnému překračování a vymezuje oprávnění PČR, MV ČR a MZV ve vztahu k této problematice. V případě migrace velkého rozsahu by bylo nejvíce relevantní opatření obsažené v tomto zákoně týkající se uzavření hranice a znovuzavedení kontrol. [3]

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

Tento zákon navazuje na Schengenský hraniční kodex, upravuje předpoklady vstupu cizince a jeho pobyt na území České republiky. Dále vymezuje oprávnění PČR, MV ČR a MZV ve vztahu k této problematice. [4]

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu

Zákon pojednává o podmínkách vstupu a pobytu cizince žádajícího o mezinárodní ochranu, dále o vedení procesu mezinárodní ochrany, práva a povinnosti žádající osoby, integrační program a další. [5]

Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců

Zákon pojednává o podmínkách vstupu a pobytu cizince žádajícího o dočasnou ochranu, proces udělení a odeření ochrany, právní status žádající osoby a další. [6]

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Zákon o PČR stanovuje úkoly policie i v souvislosti s migrací, popřípadě ve vztahu k jejímu průběhu a následkům. Plní úkoly v souvislosti s bezpečností osob, vede boj proti terorismu a zajišťuje ochranu státní hranice apod. [7]

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky

Zákon upravující možnosti Armády ČR k zajišťování úkolů ve prospěch složek IZS a posílení PČR, včetně případu krizové situace migrace velkého rozsahu. AČR je v takových situacích rozhodnuta poskytovat potřebné SaP. Pro tyto účely jsou vládou ČR vytvořeny a schváleny scénáře krizových situací, a to konkrétně usnesením vlády ČR ze dne 8. září 2004 č. 846, k možným scénářům vývoje krizových situací vyžadujících nasazení součástí ozbrojených sil České republiky ve prospěch Policie České republiky nebo integrovaného záchranného systému. [8; 9]

Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex)

Schengenský prostor nám přináší již od počátku spoustu významných výhod, jednou z nich je volný pohyb ať už osob, zboží či služeb přes hranice. To vše s sebou přináší i spoustu rizik spojených s nepřítomností vnitřních hraničních kontrol. Kodex upravuje výzvu v podobě

udržení bezpečného, funkčního a stabilního prostoru. A to i skrze společnou migrační politiku. [10]

Typový plán Ministerstva vnitra – Migrační vlna velkého rozsahu

Dokument ústředního správního úřadu, konkrétně ministerstva vnitra, který má za cíl popsat krizovou situaci, její možné příčiny i následky a navrhnout postupy, zásady a opatření pro její řešení. [11]

Strategie migrační politiky České republiky

Dokument představující zásady a postoje České republiky vůči migraci a má za cíl podpořit informovanost široké veřejnosti o dané problematice. [12]

Audit národní bezpečnosti

Tento dokument z roku 2016 vznikl na základě zhoršené bezpečnostní situace v Evropě. Reaguje na teroristické útoky v Evropských městech a ozbrojený konflikt, který zde po dlouhé době vznikl – a s tím spojenou anexi části území suverénního státu. Vzhledem k množství hrozeb, které se nemohou přehlížet, se i tak odborníci rozhodli zúžit dokument pouze na hrozby s přímou vazbou na vnitřní bezpečnost státu. Audit v jedné ze svých kapitol rozebírá i bezpečnostní aspekty migrace. [13]

Exodus. Jak migrace mění náš svět?

Literární zdroj s názvem Exodus. Jak migrace mění náš svět? Rozebírá různé pohledy na problematiku migrace. Snaží se rozebrat téma, které je v současnosti bráno jako jedno z nejkontroverznějších, ale současně velmi naléhavé k řešení a nalezení společného hlasu. Knihu autor zakládá na vlastním průzkumu a dalších poznatcích jiných odborníků a tematiku migrace pak rozebírá ze tří pohledů. Popisuje téma ze strany migrantů, dále ze strany těch, kteří ve svých zemích zůstávají a samozřejmě i z perspektivy obyvatel států, do kterých migranti přicházejí. [14]

Migrace: Historie a současnost

Literární zdroj dopodrobna se zabývájící problematikou migrace, kterou zkoumá ze široka a z různých úhlů pohledu. Kniha od čtveřice českých odborníků rozebírá danou problematiku hlavně z Evropského měřítká. Zabývá se jednak historií a s ní spojeným vývojem migrace, tak i vývojem teorií snažících se migraci popsat a uchopit. Další kapitoly obsahují témata jako je mezinárodní ochrana a současná proměna migrace v moderní společnosti. [15]

1.2 Terminologie

Hrozba

Schopnost zdrojového činitele aktivovat se a způsobit škodu. Tento proces může být přírodního nebo antropogenního charakteru. [16]

Riziko

Pravděpodobnost vzniku události, která je z hlediska bezpečnosti považována za nežádoucí. [16]

Migrace

Migrací se rozumí přemísťování osob či skupin osob, které je zásadní v průběhu vývoje populace a má vliv na kulturní, společenské a ekonomické změny obyvatel. [16]

Migrační vlna velkého rozsahu

Migrační vlnou velkého rozsahu se rozumí krizová situace, při které se stupňuje tlak cizinců na státní hranice ČR, se záměrem vniknout legálně nebo nelegálně na území, přemísťovat se přes něj do jiných států či žít na něm. [16]

Typickým rysem pro migrační vlnu velkého rozsahu je znesnadnění schopnosti řešit situaci běžnými prostředky, silami a postupy. [16]

Nelegální migrace

Migrace, která probíhá nekontrolovatelně, cizinci přecházející hranice a pobývající na území bez jakéhokoli oprávnění. Nelegální migrace může být vedena převaděči, tím pádem v sobě může nést i znaky organizovaného zločinu formou obchodu s lidmi. [16]

Mezinárodní ochrana

Status představující právo osob pronásledovaných ve své vlasti, zažádat v České republice o ochranu. [16]

Azyl

Azylem se rozumí druh mezinárodně-právní ochrany, kdy se osoba nachází mimo své domovské území, je bez státní příslušnosti, a která je ve své vlasti pronásledována z různých důvodů. [16]

Integrace cizinců

Integrací cizinců se rozumí postupné zapojení imigrantů do společnosti domácího obyvatelstva. Jedná se o přirozený dopad migrace, který má své pozitivní ekonomické, politické, sociální a další následky. S sebou však přináší i určitá rizika. [16]

1.3 Dílčí závěr kapitoly

Migrační politiku má v gesci Ministerstvo vnitra. Koncepcí, legislativou a orientací migrační politiky se zabývá ústřední pracoviště odboru azylové a migrační politiky. Po vyvrcholení migrační krize v roce 2015 se i Česká republika snaží o aktualizace a dostatečnou přípravu na krizovou událost migrační vlny velkého rozsahu.

Exodus. Jak migrace mění náš svět? Je velmi užitečná publikace, je z ní v této práci čerpáno hned několikrát v teoretické části. Kniha, Migrace: Historie a současnost, je využita převážně v kapitolách 2 a 4. Kdy je z ní čerpán obsah hlavně o historii, vývoji migrace i o jejích teoretických směrech.

Dokument Typový plán: Migrace velkého rozsahu je blíže popsán, i s Auditem národní bezpečnosti, v kapitole 5. Dále jsou tyto dokumenty využívány v praktické části práce, kde jsou využívány k identifikaci rizikových oblastí. Na strategii migrační politiky práce poukazuje v kapitole 6.2, která přibližuje migrační politiku České republiky.

2 HISTORIE A VÝVOJ MIGRACE

Migrace jako taková je součástí světa od počátků a její dějiny jsou velmi rozsáhlé. Má historický význam a logiku, její migrační trasy i cíle se v čase mění a průběh migračních pohybů je prozatímni. Evropa již prožila mnoho migračních vln či náporů, jejichž důsledky ve formě náboženství, kultury, tradic, inovací i dalších oblastí jsou zřejmé dodnes a všude. [15]

Počátky

Zalidněnost celého zemského povrchu a globalizace jsou jedním z následků migračních pohybů. Ve středověku i novověku můžeme po celé Evropě zaznamenat řízené vnitřní kolonizace, které sloužily většinou k ekonomickému účelu, dále ale měnily i národnostní a náboženské rozložení obyvatelstva. V prvním století díky přesunům spousty skupin tak můžeme zaregistrovat počátky mnohých národů – například Slovanů a Germánů. [15]

Další přesuny souvisely s rostoucím rozmachem těžebního průmyslu a rozvojem řemesel, kdy obyvatelé sebe a často i své rodiny stěhovali do dalekých míst. Ovšem ještě značnější pohyby nastaly s rozvojem měst, jejich rozmachem a středobodem obchodu. Jednalo se tak o města multikulturní, a tudíž i mnohojazyčná. Jedním z celoevropských měst byla i Praha. [15]

Ve 14. století je migrace spjata hlavně s Osmany, kteří podnikali výpady na Balkán a dále se pokoušeli dobýt i střední Evropu. Jejich cílem byla invaze z Turecka do Evropy. Tyto války vedly k významným přesunům obyvatelstva a vylidněním velkých oblastí. Dodnes jsou v pobaltských zemích patrné pozůstatky ve formě muslimských menšin. [15]

Třicetiletá válka

Migrace se významně dotkla i třicetiletá válka, kdy v letech 1618-1648 došlo k úbytku obyvatelstva a k vystěhovalectví. Z českých zemí odcházelo obyvatelstvo obávající se nových nastupujících mocí. Dalším impulzem kromě změn politické situace bylo i náboženství. Tehdy bylo stěhování závislé na dopravních i sociálních poměrech. Vyšší vrstvy měly často kontakty v různých zemích, zemědělci pak odcházeli za hranice do panství, kde záviseli na zájmech šlechty. [15]

Židé

Migrace nemusí nutně souviset s rozvojem zemí, ale i s násilím a se zločiny proti lidskosti. Nejznámější cílovou skupinou byli Židé, kteří hned v několika historických událostech byli násilně vyháněni, přemísťováni a vyvražďováni. Z Anglie byli vyhnáni v 11. století. Ve 12.

století byli Židé nuceni opustit Francii a ve 13. století Španělsko. Toto západní hromadné odsunování Židů znamenalo jejich usazení ve střední a východní Evropě. Během 2. světové války však byli deportováni nebo vyvražděni. V roce 1948 se Izrael a USA stali migračními cíli židovského obyvatelstva. [15]

Globalizace

Významným milníkem v dějinách migrace je samozřejmě i objevení Ameriky, později i Austrálie. Migrace tak nabrala nový, mimoevropský směr. Osidlování nových kontinentů mělo spoustu pozitivních následků, včetně nepřelidnění Evropy, jako se stalo například v Asii. Dále se projevil obchodní ambice a začaly vznikat nové, mezinárodní a mimoevropské společnosti. Díky těm pak docházelo k dalším přesunům obyvatelstva z celého světa, které bylo využíváno jako levná pracovní síla, negativním důsledkem však byl prodej lidí a otroctví. [15]

Světové války

Mezi světovými válkami pocítila tlak migrační vlny i česká vláda. Po první světové válce odcházeli lidé z Ruska, jednalo se o vzdělané rodiny s kontakty a dobře hmotně zabezpečené. Dalšími byli i zemědělci či kozáci. Česká vláda od roku 1921 podporovala uprchlíky z rozpočtu a založila tábor v Moravské Třebové, včetně ruského gymnázia. Tato skupina uprchlíků se velmi dobře integrovala a byla velkým přínosem pro naši společnost. [15]

Po druhé světové válce souvisela migrace převážně s návraty poválečných uprchlíků, které probíhaly současně s uprchlickými vlnami. Pozitivem v prvním období po válce, do 70. let dvacátého století, byl příliv levné pracovní síly. Nouze o nekvalifikované pracovní síly byla velká, v důsledku toho byly v některých zemích zřizovány náborů. Tato etapa skončila díky strukturální krizi, která vyvolala nezájem o levnou pracovní sílu. Migrace již neobnovovala ekonomiku, ale stala se problémovou částí společnosti. S tím v Evropě nastoupila i nenávisť vůči migrantům. [15]

70. a 80. léta

V sedmdesátých a osmdesátých letech se nekvalifikovaní pracovníci uplatňovali převážně ve službách. Mezi migranty byla však vysoká nezaměstnanost a existenční problémy. Z mimoevropských zemí však stoupal počet migrujících žen, které se uplatňovaly na pozicích ve zdravotních střediscích, v sociální sféře apod. [15]

Po roce 1989

Po roce 1989 se zvýšil příliv migrantů z východních zemí. To bylo důsledkem stmelení Evropy a snadnější průchodností hranic. V této poslední etapě migrace nelze jasně určit důvody migračních pohybů, byli kombinované. Nelze tuto migraci určit jako ekonomickou či uprchlickou.

Migrace nyní představuje nekontrolovatelné toky lidí. Díky nim se i Česká republika stala součástí systému zemí, které migranty přijímají. Živost této migrace po roce 2015 však předčila všechna očekávání. [15]

Celosvětové riziko

Migrační krize se samozřejmě netýká pouze Evropy. Další velký a propíraný případ se řeší již léta v USA, kde na jejich jižní hranici tlačí migranti přicházející přes státy střední Ameriky. Tuto krizi ovlivňují sny migrantů jít za lepším životem v podobě naplnění „Amerického snu“ a vlastní ekonomické soběstačnosti. Dále ji ovlivňují nelegální přechody a dezinformace týkající se získávání víz v USA. Mexiko je v této souvislosti často spojováno s kritikou nedostatečného zabezpečení svých hranic se střední Amerikou, čímž vytváří snadný průchod lidem mířícím do USA.

V současné době je zaznamenán nový trend, kdy již migranty netvoří pouze lidé ze Střední Ameriky, ale přichází mezi ně čím dál více lidí pocházejících z Afriky. Na obrázku číslo 1 je graficky naznačen příklad složité cesty domorodců z Afriky, kteří pocházejí převážně z Demokratické republiky Kongo nebo z Kamerunu, kterou podstupují ve snaze překonat hranici USA. [17; 18]

Obr. 1 Příklad cesty Afrických migrantů k hranici USA [17]

Podle některých zahraničních zdrojů pak další migrace hrozí v důsledku změn klimatu. Kdy například v oblastech jižní Asie dochází k extrémním dešťům a tím ohrožení obyvatelstva povodněmi. V jiných obdobích zase oblasti čelí extrémnímu suchu a do budoucna je čeká vypořádání se s nedostatkem vody. Tím trpí také zemědělství, které je závislé na pravidelných monzunových obdobích. Lidé, které zasáhnou klimatické změny, budoucí klimatičtí uprchlíci, nezůstanou ve svých domovech pod neustálým rizikem katastrofy. [19]

2.1 Dílčí závěr kapitoly

Migraci lze také popsat jako stěhování a pohyb osob za účelem nového usídlení. Evropa po celou dobu historie zažívá toky migrace a jejich důsledky lze dodnes zaznamenat v kultuře, tradicích apod. Její historie je velmi široká, dá se zkoumat dopodrobna v různých obdobích a lze říci, že v každém z nich byla migrace naprosto jiná, od hledisek jejích příčin, průběhu či následků.

Migrace se ovšem netýká pouze Evropského kontinentu, dlouhodobou migrační krizi lze zaznamenat i v Americe. Do budoucna lze však předvídat i další migrační toky, které budou ovlivňovat klimatické změny na naší planetě a budou způsobovány klimatickými uprchlíky.

3 MIGRAČNÍ TRASY A ZPŮSOBY MIGRACE

Kvůli své poloze, se pro migranty a uprchlíky stalo Středomoří branou do Evropy. Konkrétní trasy se vyvíjely v čase a byly ovlivněny různými faktory – jako ročním obdobím, činností pašeráků, změnami v migračních politikách cílových zemí a dalších. I když došlo k rozšíření těchto tras široké veřejnosti poměrně nedávno, Itálie a Řecko se potýkají s plnými čluny příchozích již spoustu let. [20]

Řecko a Itálie patří mezi země, které jsou prvním cílem migrantů, dále k nim patří i Španělsko. V tabulce č. 1 můžeme vidět počet migrantů přicházejících do těchto tří zemí za posledních 7 let. [21]

Tab. 1 Počet migrantů v zemích prvního příjezdu v letech 2013-2019 [21]

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Řecko	24 800	41 038	856 723	173 450	29 718	49 158	74 348
Itálie	45 300	170 100	153 842	181 436	119 369	23 370	11 487
Španělsko	7 472	12 549	16 263	14 094	28 349	64 427	32 492
Celkem	77 572	223 687	1 026 828	368 980	177 436	136 955	118 327

3.1 Hlavní Středomořské migrační trasy

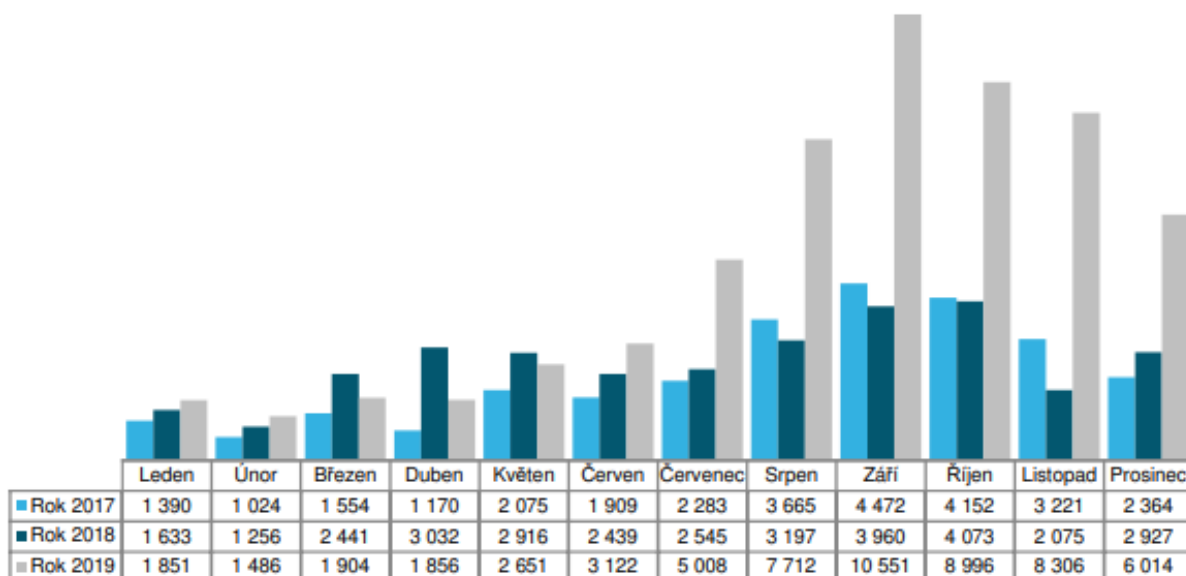
Mezi hlavní Středomořské migrační trasy patří:

- východní středomořská trasa,
- centrální středomořská trasa,
- a západní středomořská trasa.

Východní středomořská trasa

Tak zvaná balkánská migrační trasa vede z Turecka po moři na Kypr nebo do Řecka, případně z Turecka po pevnině do Bulharska. Počty migrujících v roce 2019 po této trase stoupají. Tento vývoj je daný faktem, že došlo ke zvýšení tlaku Turecké vlády na migranty bez dokladů. Další tlak lze předpokládat rovněž se začínajícím válečným konfliktem v Sýrii. [20; 21]

Na grafu č. 1 je vyobrazen počet příchozích, v jednotlivých měsících v letech 2017 až 2019, do Řecka. V roce 2019 počet příchozích stoupl zhruba o 47 %, nejvíce tomu tak bylo v druhé polovině roku, přičemž nejvíce stoupá počet osob plujících po moři. [21]

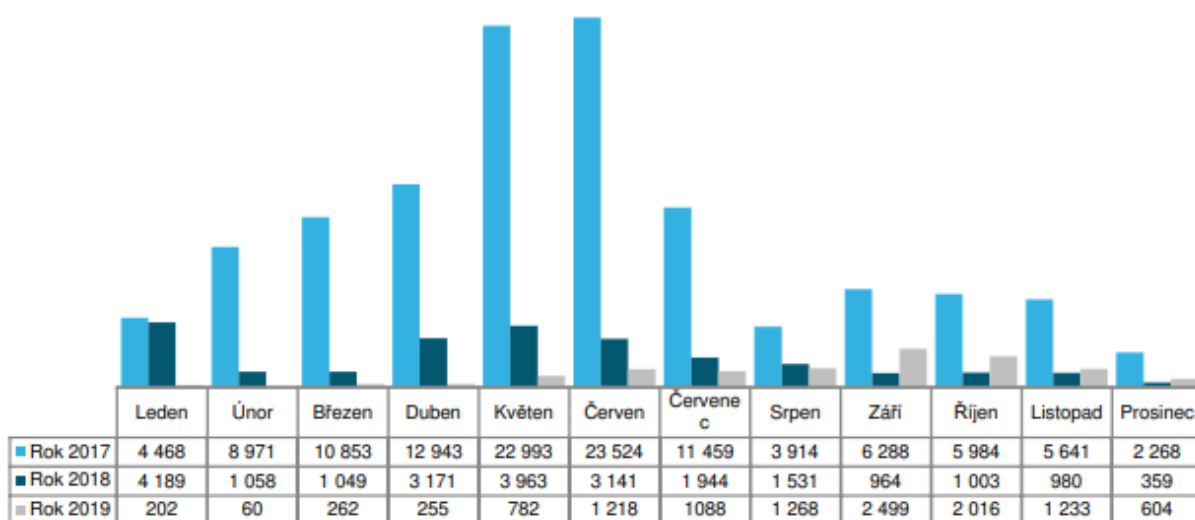

Graf 1 Porovnání počtu příjezdčích do Řeka [21]

Centrální středomořská trasa

Centrální středomořská trasa vede ze severu Afriky – ze států Libye, Tunisko a dalších, do Itálie a na Maltu. Právě Libye se stala tranzitní zemí pro migranty ze subsaharské Afriky, což vedlo k tamnímu vzniku organizovaného zločinu ve formě převaděčství a obchodu s lidmi. Jedná se o nejpoužívanější trasu do Evropy. Podle IV. výroční zprávy o migraci MV z roku 2019 je však příchod migrantů do Itálie nižší než v posledních letech. Vzrostl ale tlak ve směru na Maltu. [20; 21; 22]

Na následujícím grafu č. 2 tak můžeme vidět snížení počtu příchozích, v jednotlivých měsících, do Itálie za rok 2017 až do konce roku 2019.

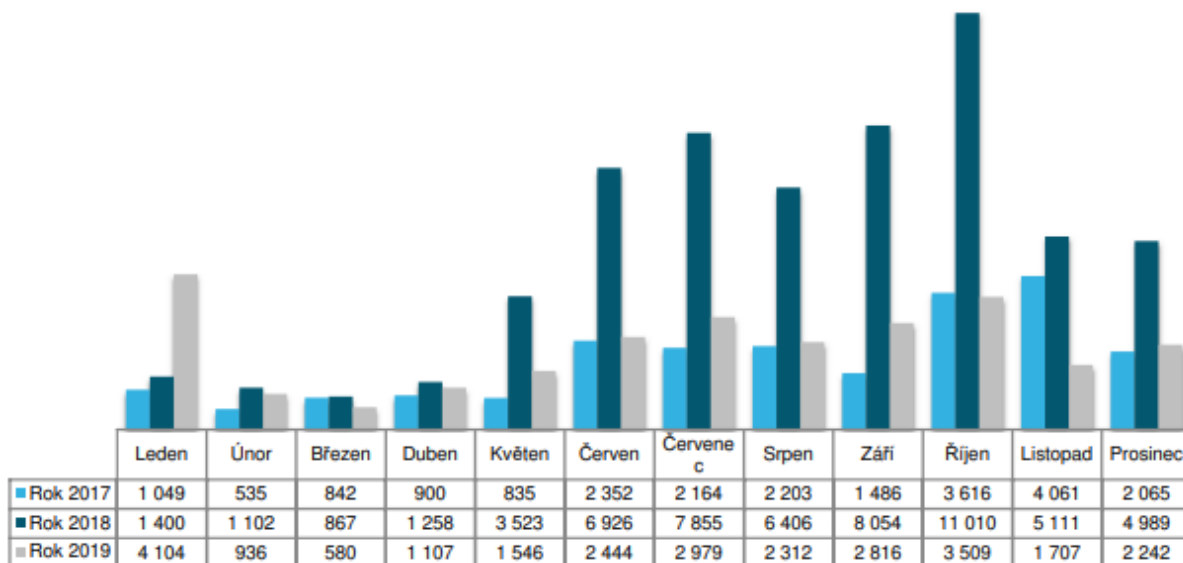

Graf 2 Porovnání počtů příjezdčích do Itálie [21]

Západní středomořská trasa

Západní středomořská trasa vede z Maroka do Španělska. I na této trase můžeme po srovnání pozorovat výrazně nižší počet nelegálně příchozích. Tento fakt je dán spoluprací Maroka, Španělska a Evropské Unie v potírání nelegální migrace a boji proti pašerákům. [20; 21]

Na grafu č. 3 lze opět vidět snižující se počty migrantů přijíždějících do Španělska.

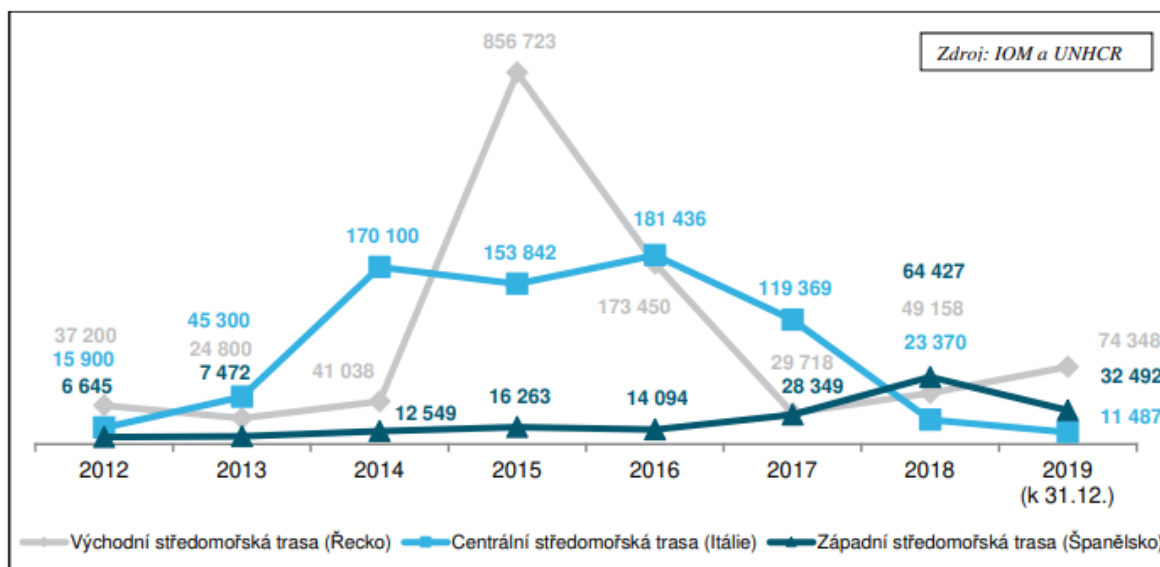
Graf 3 Porovnání počtu přijíždějících do Španělska [21]

V roce 2019 přijelo do Evropy nelegálně 118 327 migrantů. Většina z nich volí cestu po moři, jen menšina po pevnině. Tato statistika a hlavní migrační trasy jsou graficky zobrazeny na následujícím obrázku č. 2. [21]

Obr. 2 Hlavní migrační trasy a nelegální migrace v roce 2019 [21]

Na grafu č. 4 jsou vyznačeny údaje vývoje nelegální migrace probíhající na hlavních migračních trasách v jednotlivých letech.

Graf 4 Hlavní migrační trasy a vývoj nelegální migrace v číslech [21]

3.2 Dílčí závěr kapitoly

Migranti povětšinou volí jednu ze tří hlavních Středomořských tras – východní, západní a nejčastěji pak centrální. I když povědomí o těchto trasách dosáhlo k široké veřejnosti poměrně nedávno, Itálie a Řecko jsou pod tlakem příjíždějících migrantů již spoustu let. V poslední době se uvolnil tlak na Itálii i Španělsko. Přílivy migrantů se mění v závislosti na různých faktorech, jakým je například činnost pašeráků, roční období nebo i změny migračních politik. [20]

4 PŘÍČINY MIGRACE

Někteří teoretikové tvrdí, že migranti volí pouze mezi volbou zůstat či migrovat. Mnoho lidí je ovšem k migraci nuceno a nemigrují dobrovolně. Další vysvětlují pohled na migraci podle dvou faktorů:

- strukturálního, který lze chápat jako omezující nebo umožňující migraci a bývá součástí například kulturního, ekonomického nebo politického rámce,
- a faktoru podle skutečných schopností migranta překonávat překážky.

Každý na teoretické úrovni, který se snaží objasnit obecné příčiny migrace za poslední léta, se však zabývá čtyřmi hlavními činiteli:

- push faktory,
- pull faktory,
- motivací a cíli lidí, rozhodnutých stát se migranty,
- a struktury zemí původu i zemí cílových. [23]

Podle různorodosti a protikladnosti migračních pohybů je skutečností, že jednou teorií ani jednoduchými formulacemi nelze žádný migrační tok plně popsat. V současnosti došlo k odklonu od teorií, kde se jako příčina uvádí pouze ekonomické motivy. Jakákoli migrace je novou sociální událostí, a ta potřebuje nové objasnění. Současná teorie si žádá pohledy z různých hledisek a nahlíží i na subjektivní a hromadné podněty. Vzhledem k migraci jakožto součásti lidské existence je nově nahlíženo nejen na otázku typu, proč lidé migrují, ale také na otázku, proč určité skupiny lidí nemigrují. [15]

Rozvoj průmyslu

V následujících odstavcích je vzhledem k rozsáhlosti tématu uveden pouze výčet některých základních teorií. Pro začátek a uvedení do tématu Ravensteina teorie z 19. století, kdy předpokládal motivaci migrujících osob díky tehdejšímu rozvoji průmyslu. Vyšel z předpokladu, že hlavním motivem je práce a zisk každého jedince. Mimo pracovních možností, se zabýval i dalšími vlivy jako dopravními možnostmi, následně ubytováním a dalšími. [23; 15]

„Push“ a „Pull“ faktory

V polovině 20. století vznikla teorie tak zvaných „push“ a „pull“ faktorů. Tato strategie si kladla otázky především na motivy, proč obyvatelstvo migruje, na situace ve zdrojové i cílové zemi a následně předpokládala předpovězení časů a míst pohybů lidí. Z tohoto přístupu

vyšel například Bogue, který vyvozoval, že důvodem k migraci musí být intenzivní negativní či pozitivní faktory. Ty vypuzující mohou spočívat v přítomnosti válečných konfliktů, přírodních katastrof, politického systému, náboženské nesnášenlivosti apod. Naopak pozitivní se můžou nacházet ve vidině dobré životní úrovně, vzdělání a dalších výhod. [15]

Obecně o „Push“ a „Pull“ faktorech:

„Push“ faktory

Faktory vypuzující lidi z domovských států, jsou to tedy důvody negativního charakteru. Může se jednat o ozbrojené konflikty, pronásledování, politické změny, nestabilitu země, náboženské rozdíly apod. [23; 15]

„Pull“ faktory

Faktory přitahující osoby do cílových destinací, jedná se o důvody pozitivního charakteru. Důvody přitahující migranty jsou například vysoká životní úroveň, práce, vzdělání, zdravotní péče, sociální dávky, možnosti integrace apod. Osoby takto smýšlející lze nazývat jako „ekonomické“ migranty. [23; 15]

Mezi tyto faktory je nutné přiřazovat i tak zvané sítě neboli vliv sociálního prostředí. Tyto sítě pak migrující osoby ovlivňují během jejich transferu. [23]

Tato teorie dvou faktorů je kritizována, protože nevysvětluje rozdílné množství migrujících z jednotlivých oblastí nebo i to proč někteří migrují a jiní ne. [23]

Dalším, kdo vycházel z těchto faktorů byl Everett S. Lee, který konstruoval otázky a odpovědi o původu migračních toků, jaké podmínky je udržují v chodu a co znamená podíl každého jedince na migraci. Do svého kategoriálního členění přidal kromě bodů o místě původů a cíli také kategorie překážek a osobních faktorů. [15]

Teprve Petersen na přelomu 19. a 20. století přišel s myšlenkou zkoumat nejen důvody proč migrovat, ale i důvody proč ne. Proč lidé nemigrují. Rozdělil migraci do čtyř bodů:

- skutečnost, že člověk nedokáže odolávat přírodním vlivům, může vyvolat migraci celých rodin, jde zde o zachování životní úrovně,
- násilná a vynucená migrace znamená transfer jednotlivce či celých skupin obyvatel, pro tento typ zacházení s lidmi lze najít příklady skrze historii i celý svět,

- dobrovolná migrace je důsledek vlastního rozhodnutí jedince, popřípadě malých skupin, po většinou se může jednat o pracovní migraci,
- masová migrace není násilná, začíná často jako individuální motivy jednotlivců, které nemusejí mít svobodomyšlný původ, zařazuje se do hromadného chování. [15]

Teorie dvojího trhu

V druhé polovině 20. století vznikají teorie dvojího trhu, založené na předpokladu existence dvou pracovních skupin. Jednou z nich jsou práce nevyžadující vysokou odbornost, většinou šlo o manuální práce. Tato skupina byla označována jako tzv. blue-collar, jejím opakem byla skupina white-collar – kategorie profesí, kde se využívalo kvalifikace a intelektu. Teorie vycházela z předpokladů, že vyvinuté ekonomiky potřebují migranty k obsazení profesí, o které nebyl zájem. [15]

Teorie světového systému

Migrační teorie na konci 20. století již uvažují o migračních tocích jako o součástech lidského vývoje. Z tohoto předpokladu vznikla teorie světového systému, která již reagovala i na vývoj událostí po druhé světové válce a vnímala historii migrace v širokých souvislostech. Do své charakteristiky přidala řadu zatím opomíjených oblastí lidského žití. Zohlednila jevy typu vzdělání, turismus, s tím související migraci za zbožím apod. S těmito faktory začaly migrovat i dodavatelé služeb. [15]

Teorie sociálních sítí

Migrační teorie sociálních sítí zkoumá pohyby skrze samotného migranta. Vychází z předpokladu, že se jedinec rozhodne sám, podle jeho vlastních dostupných informací, které se mu nabízejí a díky jeho přímým či rodinným kontaktům, migrovat. Tato síť kontaktů ho může ovlivnit v jeho rozhodnutí migrovat a může mu napomoci či ho degradovat. Tyto společenské sítě podmiňují jeho přesuny i následnou integraci. Tato teorie ovšem nemusí být pouze nástrojem k migraci, nýbrž i její příčinou. Mezi takové příčiny může patřit sloučení rodiny a stesk po příbuzných, což se ukazuje jako jeden z nejčtenějších důvodů. Tyto sítě mají i vliv na následnou integraci, pro kterou mohou být pozitivním činitelem nebo naopak problémem. [15]

4.1 Dílčí závěr kapitoly

Existuje mnoho dalších typů teorií s různými pohledy ohledně migrace. Žádná však nedokáže komplexně popsat každý proběhnutý případ. Moderní teorie zapracovávají do svých popisů globalizaci, ale také sféry velkých měst, ve kterých migrace způsobuje radikální ekonomické nerovnosti. Dbá se i na subjektivitu jedince, u kterého hrají roli představy, adresa, barva pleti, vztahy a další. Rozhodování pak již nabývá kolektivních rozměrů, rodinných. Tyto všechny a další faktory určují směřování migračních pohybů. [15]

5 OBECNÁ RIZIKA A DOPADY MIGRACE

Migrace je spojená s řadou bezpečnostních opáření, kvůli rizikům s ní spojených. Hrozbou mohou být migrující jednotlivci nebo jejich davy. Tyto hrozby mohou spočívat od neslučitelnosti kulturních zvyklostí, neochoty integrace, šíření infekčních onemocnění, organizovaného zločinu až po terorismus. Ve formě hrozby, hraje roli i rozsah migrace a způsob neřízené migrace, která by mohla vyvolat nepokoje či se proměnit v radikalismus. [13]

Audit národní bezpečnosti z roku 2016 vznikl na základě zhoršení bezpečnostní situace v Evropě. Orientuje se na omezené množství hrozeb, a to na oblasti, které přímo souvisejí s vnitřní bezpečností státu. Pracovní skupina na základě jiných strategických materiálů identifikovala dvě nejzásadnější hrozby, týkající se migrace, pro Českou republiku. Jsou jimi:

- neřízená migrace,
- a hrozba neúspěšné integrace. [13]

Neřízená migrace

Ztráta vlivu na koordinaci a řízení migrace může mít vnitřní i vnější příčiny. Součástí vnitřních faktorů je nemožnost či neschopnost plně ovládat vlastní imigrační politiku státu, což souvisí se členstvím v Evropské unii, kdy jsou politiky a legislativa upravovány na centrální úrovni. Nedostatečný migrační systém může mít za následek nedůvěryhodnost a zranitelnost, tomuto riziku lze předcházet kvalitní legislativou. Mimo právní rámec je podstatné zajištění kapacity, techniky a personálu v nastaveném flexibilním systému. A stejně tak je podstatné sdílení informací jak na meziresortní, tak i na národní a mezinárodní úrovni. Další výhodou v migračním procesu je správné nastavení pravidel a regulace, zamezující neschopnosti obcházet nastavený systém. A zásadní rolí, ve snížení rizika neřízené migrace, hrají bezpečnostní složky a návratová politika. [13]

Vnější faktory představují větší riziko, protože je nelze do určité míry ovládat ani předvídat. Velkou roli zde hraje motivace migranta samotného. Jeho důvody k migraci, kdy může jít o přírodní katastrofy nebo nedostatek vlastních zdrojů, bezpečnostní situace v jeho zemi původu, ekonomická situace a další. Dále pak jeho rozhodnutí, která jsou zakládána na tom, co ho v cílové zemi přitahuje. Může jít o snadnou zneužitelnost státní správy a jejích procesů, postoj místní společnosti k migraci, sociální anebo vzdělávací či zdravotnický systém a jeho dostupnost. [13]

Neúspěšná integrace

Integrace je dlouhodobý proces, na kterém se k jeho úspěšnosti musejí podílet obě jeho strany. Jeho cílem je zařazení migrantů do místní společnosti, aby docházelo k bezproblémovému a oboustrannému soužití. K takto funkčnímu systému je třeba vytváření a aktualizování strategických listin a disponovat dostatečnými personálními kapacitami. Tato opatření jsou opět součástí vnitřních faktorů. [13]

Vnější faktory ovládají migranti samotní, kdy je pouze v jejich gesci, jak daného systému využijí a či završí proces získáním občanství. Získání občanství a s ním i práv a možnostmi jeho uplatňování by mělo být podmíněno aktivní účastí na integračním procesu, a to konkrétně učením se znalostí českého jazyka a systému ČR a EU. Takto nastavená pravidla by snižovala riziko neúspěšné integrace a tím i možnému vzniku radikalizace a nepokojů. [13]

5.1 Dopady migrace

Je samozřejmé, že migrace velkého rozsahu značně ovlivňuje země původu i země cílové. Může působit pozitivně – například v kulturní a sociální sféře, kde může vést k obohacení. Na druhé straně se může jednat o masivní nekontrolovatelnou vlnu nebo nezvládnutou integraci, jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole. Pak je nutné očekávat i negativní dopady na celou společnost i zemi. Tyto dopady jsou obsaženy v Typovém plánu – Migrační vlna velkého rozsahu a jsou rozděleny do následujících oblastí:

- zdraví osob,
- ničení a poškození majetku a devastace životního prostředí,
- ekonomické dopady,
- sociální dopady,
- dopady na vedení rozsahu základní kritické infrastruktury,
- mezinárodní dopady,
- a další. [24]

Zdraví osob

Příchod obyvatel z různých částí světa, včetně těch nevyspělých, s sebou přináší obecná rizika. Ze zdravotního hlediska se může jednat o zavlečení nebo šíření různých infekčních onemocnění. [11]

Ničení a poškození majetku a devastace životního prostředí

Nekontrolovaný průchod migrujících osob může také znamenat zvýšení kriminality na území, což se může projevit v nárůstu krádeží nebo poškozování cizí věci, majetku, nemovitostí apod. Účelem této trestné činnosti může být získání financí na pobyt a další cestu. [11]

Dále může, při nekontrolované migraci, docházet k poškození krajiny v případech vytváření nelegálních táborů kdekoli v přírodě, včetně CHKO a NP. V tomto případě může docházet k devastaci porostu, znečištění okolí apod. [11]

Ekonomické dopady

Vzhledem k finanční náročnosti krizové situace – spojené s ubytováním, stravováním, organizačním a zdravotnickým zabezpečením, zabezpečením veřejného pořádku, azylových zařízení a následné navrácení cizinců, by daná situace mohla mít pro českou ekonomiku závažné následky. [11]

Další rizikem by mohlo být například i přerušení obchodních vztahů, po vyjádření České republiky k postojům týkajícím se migrace a jiných politických situací. [11]

Sociální dopady

Velkým přílivem migrantů utrpí všechny sféry běžného života a státní správy, došlo by k zatížení systému ve školství, zdravotnictví a v sociálním systému. Mezi sociální dopady lze zařadit i skutečnost, kterou ovlivňuje vztah imigranta ke společnosti, do které se integruje. V mnohých společnostech zaujímají imigranti pozice pouze jako pracovní síly, ale dokáží se zapojit do společnosti i jinými schopnostmi a následně ji obohatit. [11; 14]

Dopady na vedení rozsahu základní kritické infrastruktury

Z důvodu náročnosti nouzového zajišťování služeb a potřeb veřejným sektorem, může dojít k jeho zatížení. Poté je ohrožena jeho primární funkce. [11]

Mezinárodní dopady

Migrační vlna velkého rozsahu je náročnou krizovou situací, která vyžaduje mezinárodní spolupráci. Tu lze posílit přijetím readmisních dohod a smluv o spolupráci likvidace dopadů migrace. Jedním z mezinárodních dopadů může ale být i postavení České republiky k dané problematice. [11]

Další dopady

Dopady migrace velkého rozsahu by mohly zasahovat do života každého z nás. Vzhledem k neochotě společnosti přijímat migranty – z důvodů obav o bezpečnost, náklady, ztrátu zaměstnání s příchodem levné síly a dalších, můžou vznikat ve společnosti protesty, konflikty a radikalizované skupiny. Tyto nepokoje a hrozby mohou vznikat jak na straně domácího obyvatelstva, tak i na straně migrantů. [11; 13]

Jednou z obav obyvatelstva může být i riziko eventuálního proniknutí extremistických příslušníků a zvýšení obav z terorismu. [11]

I z pozice migrantů však může dojít k násilným protestům nebo vzpourám, a to následkem pro ně nevyhovujících podmínek v ubytovnách apod. [11]

5.2 Dílčí závěr kapitoly

Pakliže dojde k nekontrolovatelné migraci, dojde k jejímu zrychlení. Už jen samotná ztráta kontroly nad migrací značí, podle Auditů národní bezpečnosti, jednu z obecných hrozeb. Otázkou je, jaké by pak měla dopady na společnost a jiné oblasti, a kolik je společnost schopná absorbovat lidí. Počet imigrantů záleží na jejich schopnosti a rychlosti splynutí s danou společností, komunitou. Neúspěšná integrace by totiž znamenala další velkou hrozbu, spočívající v radikalizaci, nepokojích či konfliktech jak na straně domácího obyvatelstva, tak i na straně imigrantů. [14; 13]

Velká vlna migraci by samozřejmě měla dopady ve všech sférách společnosti, od zdravotního hlediska, přes ničení majetku a životního prostředí, krádeží až po hlavní ekonomické a sociální dopady. [11]

Obsah Auditů národní bezpečnosti a Typového plánu: Migrace velkého rozsahu je využit v praktické části práce, kdy byly dokumenty zvoleny jako výchozí pro identifikaci rizikových oblastí v analýze.

6 MIGRAČNÍ POLITIKA EU A ČR

Stejně jako je druhů teorií rozebírajících migraci ze všech možných úhlů pohledu, stejně tak je i migrační politika velmi probíraným a rozsáhlým tématem se spoustou různých názorů. Její současný vývoj ovlivňuje až nepřiměřená migrace 21. století. Migrační politiky vznikají v hostitelských státech, ve státech obávajících se migračních vln. Vystává zde otázka, zda je tento fenomén v souladu s etikou. Zda by migrační politika neměla přebrat odpovědnost spíše za ty, kteří zůstávají doma nežli za schopné pracující migranty v hostitelských zemích. Existuje totiž určitá morální odpovědnost pomáhat druhým, migrace je samozřejmě jednou z pomoci. Ovšem povinnost povolení volného pohybu osob přes hranice nemůže být jednou z cest, jak pomoci. Migrační politika je zavedena pouze v bohatých zemích, opomíjejících chudé země původu migrantů. Ovládají tak bohaté země migrační politiku na úkor chudých? [14]

Jako se liší stát od státu, tak se liší i řešení migrační politiky. Může znamenat politiku podporovanou ekonomy, a to politiku otevřených dveří, ale také volbu zavřených dveří vedenou voliči. [14]

6.1 Migrační politika Evropské unie

EU se spolu se svými členskými státy snaží vytvářet společnou, efektivní, bezpečnou a humanitní migrační politiku. Strategické přednosti ovlivňuje Evropská rada, která v této oblasti hraje klíčovou roli. Rada Evropské unie určuje směry a volí mandáty, kterými se ubírá jednání se třetími státy. Od vyvrcholení současné migrační krize v roce 2015, přijala EU spoustu zákonů, nařízení a opatření pro ochranu vnějších hranic a převzetí kontroly nad migračními toky. [22]

6.1.1 Integrovaná opatření pro politickou reakci na krize

Rada rovněž může uvést v činnost integrovaná opatření pro politickou reakci na krizi. Tato opatření se aktivují v případech krizí a katastrof přírodního nebo antropogenního charakteru a slouží k poskytnutí mechanismů reakcí na dané události. Prostřednictvím těchto mechanismů lze koordinovat politickou reakci na krizi zapojením orgánů EU, postižených států a dalších významných aktérů. Aktivovat je může buďto předsednictví nebo členský stát podle doložky solidarity. [22; 25]

Tyto mechanismy byly vytvořeny a postupně vyvíjeny na základě reakce na teroristické útoky 11. září 2001, útoky v Madridu v roce 2004 a v Londýně roku 2005. Dále zásahem tsunami v Indickém oceánu v roce 2004. Kladou si za cíl účinně šířit informace, usnadnit spolupráci a koordinovat reakce na politické úrovni. K fungování lze využít režimy jako je monitorování pro sdílení informací o krizích, dále sdílení informací, kdy se na jejich základě vypracovávají dané zprávy a probíhá příprava na vyvrcholení krize. Dále lze využít režim plné aktivace, ve kterém jsou připraveny návrhy na opatření, o kterých rozhodne Rada nebo Evropská rada. [25]

Masivní nápor migrace si vyžádal od EU koordinovanější postup, který nejdříve spočíval v uplatňování režimu sdílení informací a kladl si za cíl sledovat vývoj migrace, podporovat rozhodující procesy a zlepšovat provádění opatření. Následně režim přešel na plnou aktivaci mechanismů integrovaných opatření pro politickou reakci na krizi a pravidelně se prováděly diskuze u kulatých stolů s odborníky na řešení migrační krize. [25]

6.1.2 Evropská unie a její řízení migračních toků

Pro koordinaci legálních migračních toků přijala EU řadu opatření, nařízení a pravidel, a to konkrétně pro studenty, slučování rodin, sezónní a vysoce kvalifikované pracovníky a žadatele o azyl. Co se týče ostatních migračních toků, přijala EU pravidla pro žádosti o azyl a o jejich zpracování, o přemísťování žadatelů z Itálie a Řecka a přijala ujednání o přebírání osob k účelům navrácení nelegálních migrantů. [26]

Společný evropský azylový systém má stanovovat normy pro zacházení s uprchlíky, kteří čekají na vyřízení žádosti o azyl. Jednotlivé státy však nepostupují jednotným systémem a liší se i míra uznání. To má za důsledek stěhování žadatelů o azyl a jejich hledání nejlepší země pro jejich vyřízení žádosti. Dochází tak ke zneužívání systémů ve více státech. [26]

EU dbá také na důslednou registraci a identifikaci osob určených k přemísťování. Od roku 2015 jsou tak zřízeny tak zvané hotspoty v Řecku a v Itálii. Tedy v zemích, kam migranti přicházejí nejdříve, a které jsou nejvíce zatížené. [26]

EU disponuje i návratovou politikou, která stanovuje spravedlivá a jednoznačná pravidla pro zpětné přemísťování nelegálně pobývajících osob z třetích zemí. O zpětném navrácení osob musí být uzavřeny dohody se třetími zeměmi, kterými se stanoví pravidla navrácení. Evropská unie klade důraz na posilování její politiky v oblasti navrácení a přebírání osob, a to plněním stávajících dohod a uzavírání nových ujednání. [26]

6.1.3 Operace Evropské unie

Jelikož se migranti a uprchlíci pokoušejí dostat do Evropy za každou cenu, podnikají při tom často nebezpečné cesty, využívají k tomu například plavby přes Středozemní moře organizované převaděči. Ve Středomoří tak Evropská unie realizuje 3 operace, které se pokoušejí bojovat proti této nelegální činnosti, primárně však zachraňují životy. Lodě, které hlídkují v moři si kladou za cíl zajištění ochrany hranic EU, konkrétní zásahy proti převaděčům a záchrany lidských životů. [27]

Operace Sofia

Byla zahájena v roce 2015 s cílem odhalit a prolomit převaděčské sítě a obchodníky s lidmi ve Středním moři. Její působnost časem vzrostla i o výcvik libyjské pobřežní stráže v boji proti nelegálnímu dodávání zbraní na moři a dozor nad nelegálním obchodováním. [27]

Operace Themis

Operace Themis zahájila svou činnost v roce 2018, kdy nahradila dosavadní misi Triton z roku 2014. Cílem této operace je ostraha Italských hranic, bránění vstupu teroristických stoupenců na území EU a dále zastává záchranou a pátrací činnost. [27]

Operace Poseidon

Operace Poseidon, která působí na východě moře, zahájila svou činnost v roce 2006. Jejím cílem je ostraha námořní hranice Řecka s Tureckem. [27]

6.1.4 Nová strategická agenda 2019-2024

Vzhledem ke složité době disponující rychlými změnami chce EU svou úlohu dále posilovat. Nová strategická agenda má obsahovat směřování politických reakcí na prosazování zájmů občanů, společnosti a podniků a má za cíl chránit i současný životní standard. Mezi její hlavní priority tedy patří:

- ochrana svobod občanů,
- budování stabilního a rozvíjejícího se hospodářství,
- budování spravedlivé a sociální Evropy, neutrální a ekologické,
- a prosazování se v globálním měřítku. [28]

Součástí Nové strategické agendy je i prosazování migrační politiky, posílení spolupráce se třetími zeměmi a s tranzitními zeměmi, s cílem boje proti nelegální migraci a pašeráctví a řešení otázky migrace. Taktéž slibuje novou dohodu o migrační a azylové politice. [28]

6.2 Migrační politika České republiky

ČR jakožto člen EU, podporuje migrační politiku jako fungující celek, na kterém musí spolupracovat všichni partneři pro její správné provádění. Díky gradaci diskuze na toto téma, dokázala ČR reagovat konkrétními příspěvky k řešení migrační krize a dokázala si vytvořit obecný politický nadhled. I přes vznesení výzev EU na řešení krize, si ČR zachovala vlastní postoj. Odmítáním kvót a zaměřením reagovat na krizi směrem ven, do zemí původu, si ČR získala sympatie občanů i jiných států. [12; 29]

ČR, potřebou vyjádřit se k velmi diskutovanému tématu a vytyčit svůj postoj, vytvořila Strategii migrační politiky České republiky, ve které jasně definuje své postoje a zásady k migraci. Dokument slouží odborné, ale i širší veřejnosti a pokládá si za cíl posílit informovanost v daném tématu. Jsou zde formulovány cíle, kterých chce vláda do budoucna dosáhnout na národní i unijní úrovni. Dokument by měl vést k posílení kladných stránek migrace a skládá se celkem ze sedmi zásad. [12]

Integrace

Česká republika klade velký důraz na důslednou a účinnou integraci cizinců. Ta snižuje sociální napětí a vede k pokojnému soužití občanů s cizinci. Integrovaná politika je neproblémovou oblastí díky své vyváženosti, monitoringem, projekty a integračními centry. [12]

Nástrojem pro vykonávání integrační politiky je Koncepce integrace cizinců a její průběžné aktualizace obsahující nové cíle. Mezi další nástroje patří aktualizace Státního integračního programu, vyměňování informací a zkušeností mezi jednotlivými státy, vytváření center na podporu integrace cizinců, financování programů a monitoringu a další.

Nelegální migrace a návratová politika

Nekontrolovatelná migrace představuje výzvy v podobě zajištění bezpečnosti občanů, důsledný přístup k vymáhání práva v oblasti nelegální migrace, obchodování s lidmi a pašeráctví, návratové politiky apod. [12]

Hlavním nástrojem pro oblast nelegální migrace je prevence. Důsledná vstupní kontrola, spolupráce s dalšími zeměmi, návratová politika, odhalování organizovaného zločinu a zásadové postihy. Cíly jsou tedy zajišťování bezpečnosti, udržování důslednosti ve vízových procesech, trestní postihy pro pachatele trestní činnosti v oblasti nelegální migrace, efektivní návratová politika, včetně podpory společné návratové politiky EU. [12]

Azyl

Třetí zásada, zásada o azylu, spočívá v zajištění potřebné kapacity systému České republiky. Uprchlík, jakožto žadatel o azyl, hledá ochranu mimo zemi svého původu z důvodů, kterými může být pronásledován, politické přesvědčení nebo politický názor. Z důvodu unijních závazků se všichni partneři musejí zabývat každou jednotlivou žádostí o azyl. Podle mezinárodně-právních závazků tak možnost žádat o mezinárodní ochranu musí být umožněno všem cizincům. [12]

Jedním z nástrojů k provádění azylové politiky je plán připravenosti, který slouží v případě většího počtu žadatelů, monitoring aktuální situace, informační systém a realizace přesídlovacích programů. Cílem azylové politiky by tedy měla být hlavně připravenost systému na přijímání větších množství uprchlíků, důstojné zacházení s nimi, flexibilní kapacita, zvýšení efektivnosti systému nebo i spolupráce mezi členskými státy unie. [12]

Vnější dimenze migrační politiky

Jak už bylo řečeno v úvodu, ČR se zabývá otázkou pomoci v domovských státech uprchlíků, tím tak chce předcházet migračním vlnám. Zapojuje se do unijních programů a spolupráce se třetími zeměmi, jak v rámci humanitární pomoci, tak i v oblasti azylu a migrace. [12]

Mezi nástroje patří humanitární pomoc vysídleným osobám z míst konfliktů v zahraničí, programy na asistenci uprchlíkům, posílení a spolupráce v oblasti vnější migrační politiky. Součástí cílů je propojení politik, realizace projektů na pomoc osobám v jejich zemích původu a jednotlivých zasažených regionech a sdílení spolupráce v oblasti. [12]

Volný pohyb osob v Evropské unii a Schengenská spolupráce

Díky evropské integraci může i ČR využívat výhod EU, jednou z nich je i volný pohyb osob přes vnitřní hranice s absencí kontrol, k tomuto právu přispěla i Schengenská spolupráce. Česká republika pokládá za nežádoucí znovuzavedení kontrol na hranicích, je ovšem v jejím zájmu podporovat udělená pravidla volného pohybu osob. V posledních letech se ovšem ukazuje neschopnost členských států řešit problémy týkající se migrace. To vyvolává protievropské odezvy, které jen posilují tendence k znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích. [12]

Legální migrace

ČR chápe legální migraci jako příležitost, nakládá s politikou legální migrace tak, aby jí dovolila průběžně reagovat na potřeby státu. Díky tomu může například pružně reagovat na potřeby pracovního trhu. [12]

Nástroji, které při prosazování politiky legální migrace využívá, jsou například tvorby projektů pro cílové kategorie osob z třetích zemí, vytváření legislativních zakotvení, monitoring situace a potřeb státu. Cílem je tedy aktivní a přizpůsobivá imigrační politika vyplývající z potřeb státu, žádoucí počet osob vzhledem ke kapacitám anebo posílení bezpečnostních složek. [12]

Mezinárodní a Evropské závazky České republiky v oblasti migrace

Mezinárodní a Evropské závazky zásadně ovlivňují i Českou politiku. Například Smlouva o fungování EU zavedla společnou politiku i v kategorii migrace, azylu a ochrany hranic. Tyto dané společné politiky jsou specifikovány v nařízeních a směrnicích EU. ČR se samozřejmě zavázala k jejich naplňování a je připravena se aktivně podílet na celoevropských diskuzích přispívajících a hledajících řešení problému migrace, a také navrhopat nové a efektivnější nástroje. [12]

Jejími nástroji v této oblasti je soustavné hodnocení stavu společných politik a zároveň i jejich důsledků na Českou republiku, reprezentace České republiky na mezinárodních shromážděních a podpora praktické spolupráce. [12]

Cílem je tedy zásadové dodržování mezinárodních úmluv o migraci, praktická politika a společné hledání řešení a postupů přispívajících k řešení. [12]

6.3 Dílčí závěr kapitoly

ČR jakožto jeden z členských států EU prosazuje společnou migrační politiku, a je otevřená diskuzím o řešení migrační krize. I tak však odmítá povinné kvóty na přerozdělování osob. Jejím pohledem na řešení krize je spíše přeshraniční migrační politika a rozvojová pomoc, což dokazuje svými příspěvky v oblastech původu migrantů. Svůj postoj vyjádřila v sedmi zásadách obsažených ve Strategii migrační politiky České republiky. [29]

EU od počátku gradace migrační krize zavedla spoustu opatření a pravidel pro bezpečnost a ostrahu vnějších hranic. Dále však disponuje neschopností nalezení společného řešení na migrační krizi. V současné době trvá na přijetí nových dohod a diskuzích, které by měly vést ke zlepšení situace. [22]

7 CÍLE PRÁCE A POUŽITÉ METODY

Cílem této bakalářské práce je identifikovat rizikové oblasti mající vliv na bezpečnost obyvatel při vzniku migrační vlny velkého rozsahu, jejich analýza a navržení konkrétních opatření na nejrizikovější oblasti.

V první kapitole práce je využita metoda rešerše, kdy ze seznamu literatur, závěrečných prací, zákonů, právních dokumentů a dalších titulů hledaných podle klíčových slov jsou vybrány nejpodstatnější, tak aby pomohly vymezit dané téma.

Metoda dedukce je uplatněna při identifikaci rizikových oblastí v praktické části práce, majících vliv na bezpečnost obyvatelstva a při stanovení pomocných otázek do dotazníku.

V analytické části je využita skórovací metoda. Metoda analýzy v praktické části je uplatněna k expertnímu odhadu rizikového stupně v jednotlivých identifikovaných oblastech. Dále k navržení konkrétních opatření a ke grafickému znázornění výsledných hodnot.

Pro expertní odhad a objasnění některých skutečností je zvolena metoda dotazování.

Vyhodnocení je následně vyvozeno pomocí indukce.

7.1 Skórovací metoda

Skórovací metoda je metodou analýzy rizik. Věnuje se podstatným rizikům, která vyplývají z oblasti řízení, bere v úvahu i rizika technická. Výhody této metody spočívají v jednoduchosti, přehlednosti a pro svou podstatu využívá i hodnocení názorů expertních členů. Metoda pro svou aplikaci využívá formy tabulek, následně i grafické znázornění formou bodového grafu. [30]

Tato metoda provází třemi fázemi:

- identifikací rizika,
- ohodnocením rizika,
- a návrhem na konkrétní opatření ke snížení všech rizikových oblastí. [30]

První fází, označením rizikových faktorů, určíme měřitelný ukazatel pro nalezení výšky úrovně rizika. V druhé fázi využívá metoda expertního určování stupně rizikivosti jednotlivých identifikovaných oblastí. Výsledek se pak vypočte jako průměr. Výsledné hodnoty jsou vyznačeny v bodovém grafu. V poslední fázi se pak navrhuje konkrétní opatření na všechny oblasti, nejen kriticky vyznačené. [30]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

8 PŘIPRAVENOST ČR NA TLAK MIGRAČNÍ VLNY

Ministerstvo vnitra je ústřední správní orgán, pod jehož gesci spadá i pravomoc k řešení migrace, včetně migrace velkého rozsahu jakožto krizové situace. Úkoly a činnosti úřadu zahrnují i prevenci a připravenost ČR na migraci velkého rozsahu. Pro tuto oblast ministerstvo zřizuje odbor azylové a migrační politiky, který spravuje vymezené oblasti, kterými jsou například pobyty cizinců, jejich integrace, uprchlictví, koncepce, mezinárodní schengenská spolupráce a další. Odbor dále i předkládá podněty k vytvoření nových či změny stávajících zařízení pro cizince a azylových zařízení. Odbor azylové a migrační politiky se dále dělí na tato oddělení:

- mezinárodní ochrany,
- zahraničních vztahů a informací o zemích původu,
- podpory pobytů a víz,
- koncepcí a analýz,
- imigrace,
- azylové a migrační legislativy,
- koordinace cizineckých správních agend,
- státní správy, ekonomiky a logistického zabezpečení,
- pobytového správního řízení,
- dublinského střediska,
- koordinace schengenské spolupráce a ochrany hranic,
- a oddělení pobytů cizinců jednotlivých krajů. [31]

V rámci prevence, jak již bylo řečeno v teoretické části, slouží pro vymezení postoje České republiky Strategie migrační politiky, která staví migrační politiku na zásadách a cílech v ní obsažených. Dalším zásadním bodem v rámci prevence a připravenosti jsou zákony a právní normy obsažené v první kapitole. Jsou ovšem dostačující a aplikovatelné?

K dalšímu preventivnímu opatření v rámci připravenosti slouží pravidelné svolávání Kooordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci, který zasedá jednou za dva měsíce na vládní úrovni. Jeho členy jsou:

- předseda vlády,
- 1. místopředseda vlády pro ekonomiku a ministr financí,
- místopředseda vlády pro vědu, výzkum a inovace,
- jednotliví ministři,
- státní tajemník pro evropské záležitosti,
- policejní prezident,
- a delegovaný zástupce Úřadu vlády. [32]

Tento koordinační orgán má ve své pravomoci přijímat nutná opatření podle vývoje aktuální situace v dané oblasti. [32]

Dalšími činnostmi a úkoly pro připravenost ČR, na možnou vlnu migrace velkého rozsahu a s tím spojený krizový stav, jsou pravidelně se konající cvičení složek IZS v součinnosti s AČR, která se na našem území konají již několik let. Cvičení slouží k prověření schopností ke zvládnutí případné migrační krize a k prohlubování znalostí a zkušeností odborníků a profesionálů v této souvislosti. V následujících odstavcích jsou uvedena některá cvičení jako příklad.

Cvičení k ochraně státní hranice 2015

Cvičení k ochraně státní hranice byla uskutečněna jako jednodenní cvičení k prověření součinnosti Policie ČR a Armády ČR v této oblasti. Pořádala se během delšího časového období na více úsecích hranic. Jejich náplní bylo vyzkoušení modelových situací v případě zvýšení tlaku migrační vlny na státní hranice. [33]

Významem cvičení bylo ověření jednotlivých opatření oblastí proti nelegálnímu proniknutí migrantů na území ČR, znovuzavedení hraničních kontrol a prověřování identity migrantů a ověření zvládnutí rizik z nich vyplývajících.

Cvičení brána 2016

Dalším příkladem je cvičení Brána, které bylo uskutečněno v roce 2016. Cvičení bylo reakcí na navýšení vojáků v pohotovosti jakožto opatření v souvislosti s migrační vlnou a dále na vyčlenění dalších vojáků pro podporu Policie ČR při preventivní hlídkové činnosti po útocích v Bruselu. [34]

Cílem tohoto cvičení bylo ověření připravenosti Armády ČR na náhlý tlak migrační vlny a dále prověření procesu při posilování Policie ČR. V rámci cvičení se prověřily časové odhady činností, došlo k průzkumu a hodnocení dojezdových tras.

V případě cvičení Brána byla vybrána stanoviště v Moravskoslezském, Zlínském a Jihomoravském kraji. [34]

Významem cvičení bylo ověření schopnosti AČR posílit složky integrovaného záchranného systému, dostatečnosti zákonů v této oblasti a plánů obsahujících plánování, časové možnosti a dojezdové trasy na zvládnutí migrace velkého rozsahu a prověření rizik z nich vyplývajících.

Cvičení Sector BASKO 2019

Cvičení Sector BASKO bylo cvičení přímo určené k ověření zvládnutí problematiky migrační vlny velkého rozsahu. Probíhalo na základě vydání fiktivního usnesení vlády, které vyžadovalo střežení hranice s Německem. Cvičení se konalo pouze v Plzeňském kraji, zahrnovalo znovuzavedení kontrol, monitoring hranice, střežení osob na registračních místech a prověření plánů Policie ČR. Tohoto cvičení se kromě Armády ČR a Policie ČR zúčastnily další bezpečnostní složky včetně vězeňské služby a celní správy, dalším účastníkem byl i Hasičský záchranný sbor. [35]

Významem cvičení bylo ověření zabránění nelegálním migrantům přejít hranice, prověřování jejich zdravotního stavu a identity, kontrolovaný převoz do center a hlídkovací činnost.

Na závěr je také důležitým bodem, v připravenosti ČR na migrační vlnu, udržování mezinárodních dohod a společných pravidel. ČR jakožto součást Evropské unie přistoupila k Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU), kterému se říká Schengenský hraniční kodex. ČR je součástí Schengenu tedy území, na kterém lze cestovat volně bez kontrol. Toto možné riziko však vyžaduje spolupráci – společnou kontrolu hranic vnějších, to pak zahrnuje nutnou policejní a justiční spolupráci, dále zde probíhá i nutné sdílení údajů, ochrana osobních údajů a další.

9 ANALÝZA VYBRANÝCH RIZIKOVÝCH OBLASTÍ

Pro praktickou část bakalářské práce byla zvolena skórovací metoda, která obsahuje identifikaci rizik, expertní odhad, návrhy konkrétních opatření i grafické zobrazení. Rizikové oblasti byly vybrány a identifikovány pomocí následujících dokumentů:

- Auditů národní bezpečnosti,
- a Typového plánu: Migrační vlna velkého rozsahu.

V těchto dokumentech, které jsou blíže popsány v teoretické části, a ze kterých se v praktické části vychází, je blíže popsán průběh i možné následky krizové situace v podobě migrační vlny velkého rozsahu a také jsou zde vymezeny oblasti s možnými negativními důsledky. Právě kvůli popsaným oblastem s negativními dopady byly tyto dokumenty zvoleny jako výchozí pro identifikaci rizikových oblastí pro hodnocení experty.

9.1 Rizikové oblasti

Pro vlastní analýzu bylo vybráno deset konkrétních bodů k ohodnocení odborníky. Audit národní bezpečnosti zmiňuje dvě nejhlavnější rizika – ztrátu kontroly nad migrací a neúspěšnou integraci. Další rizikové oblasti byly vybrány z Typového plánu, který se zmiňuje o možných negativních dopadech v jednotlivých oblastech. Deset výsledných rizikových oblastí bylo vybráno a konzultováno pro splnění potřeb práce spolu s odborníky, kteří dotazník hodnotili. Vybranými rizikovými oblastmi jsou následující:

1. zvýšení kriminality,
2. integrace migrantů,
3. ekonomické dopady,
4. rozšíření infekčních onemocnění,
5. zabezpečení materiálu a speciálních prostředků pro řešení KS,
6. zajištění ubytovacích kapacit pro migranty při jejich dlouhodobém přílivu,
7. zajištění dostatečných kapacit personálu a odborníků,
8. dostatečná legislativa,
9. ztráta vlivu na řízení migrace,
10. zajištění ubytovacích kapacit pro zasahující personál.

1. Zvýšení kriminality

Zvýšení kriminality je uvedené v Typovém plánu: Migrační vlna velkého rozsahu jako jeden z možných společenských dopadů.

Lze předpokládat nepokoje v migračních střediscích, pokusy o útěk, ale i výtržnosti při razorování migrantů do společnosti. Je zde možnost i vzniku nelegálních táborů ze strany migrantů na území ČR, včetně i možnosti jejich vzniku na místech chráněných krajinných oblastí.

2. Integrace migrantů

V případě zájmu migrujících osob setrvat v ČR je zde připravený propracovaný a velmi silný integrační program. Integrace cizinců je však zmíněna jako druhá nejrizikovější oblast v Auditě národní bezpečnosti. Může se stát, že tento proces selže například právě ze strany cizinců, kteří nejsou ochotni projít zdlouhavým procesem, popřípadě nejsou jinak schopni zařadit se do společnosti.

V této souvislosti je zde nutné si uvědomit, že migranti často pocházejí z velmi rozdílných kultur, kde převažují i jiná náboženství. Často pak nejsou schopni adaptovat se na místní podmínky života. Neúspěšná integrace by s sebou nesla další negativní následky.

3. Ekonomické dopady

Migrační vlna velkého rozsahu by se jakožto krizová situace zcela jistě promítla v ekonomice našeho státu. Na tuto problematiku se může v práci, díky odpovědím respondentů, pohlížet ze dvou rovin:

- z krátkodobého hlediska,
- a z dlouhodobého hlediska.

Z toho krátkodobého pohledu by byly jistě potřebné vysoké náklady na zajištění a zprovoznění ubytovacích zařízení, stravování a dalších souvisejících služeb nutných k zabezpečení životních potřeb pro migranty.

Z dlouhodobého hlediska by docházelo k navyšování financí na další sociální podporu migrantů, jejich případné začleňování do společnosti, sociální dávky, ubytování, také náklady na personál obsluhující celý proces integrace, střežení objektů.

Z celkového hlediska by migrační vlna velkého rozsahu ovlivnila zvyšování daní, zvýšení nezaměstnanosti, zvyšování výdajů na sociální dávky. Celkově by daná krizová situace měla za následek obrovské zatížení státního rozpočtu.

4. Rozšíření infekčních onemocnění

Rizikem při přílivu cizinců z exotických zemí je i zavlečení určitých druhů nemocí do Evropy včetně ČR. Tyto nemoci se zde normálně nemusí vyskytovat, naše populace na ně tak nemusí být očkovaná, případně na ně nemá historicky stavěnou imunitu. Nebo společnost může být proočkovaná, ale dospělá populace nemusí mít již dostatečné množství protilátek v krvi. Rizikovými skupinami by byli i lidé neočkovaní vůbec.

Největšími riziky by mohly být infekční onemocnění, dále superinfekce, nemoci z nedostatečné hygieny, tropická a parazitická onemocnění, nevyjímaje ani pohlavní onemocnění.

Příkladem mohou být následující nemoci. Slouží zde však pouze jako příklad, rozvinutí určitých druhů nemocí by mohlo být ovlivněno původem migrantů, důsledností izolace, dostatečnou ochranou personálu apod.:

- AIDS,
- ebola,
- žlutá zimnice,
- břišní tyfus,
- nebo meningitida.

5. Zabezpečení materiálu a speciálních prostředků pro řešení KS

Materiální zabezpečení a speciální prostředky bych zde chtěla rozdělit na:

- zabezpečení migrantů,
- a zabezpečení zasahujících složek.

Co se týče zabezpečení migrantů je zde důležitá logistika a zařízení pro jejich stravování, dodávání pitné vody, nutné sociální zařízení s hygienickými potřebami a další potřeby nutné pro přežití.

Personál je nutné zabezpečit samozřejmě také ubytováním, stravováním a pitnou vodou. Dále musí mít k dispozici prostředky vhodné k vytvoření izolace – jako jsou ploty, mobilní

bariéry, další zábrany, kontrolované brány pro vjezd a výjezd apod. Dále sem patří prostředky pro komunikaci – počítače, vysílačky, telefony a další. Při možnosti šíření infekčních onemocnění je nutné zajistit pomůcky pro osobní ochranu nejen zdravotnického personálu, ale všech zasahujících složek. Pro případ nepokojů je nutné bezpečnostní složky zabezpečit donucovacími prostředky.

Dalšími prostředky pro záznamy obrazu a zvuku, pro detekci a technické prostředky.

Na hranicích se pak tyto speciální prostředky týkají opatření v podobě znovuzavedením kontrol a s tím souvisejících nástrojů k plynulému průběhu.

6. Zajištění ubytovacích kapacit pro migranty při jejich dlouhodobém přílivu

Zde hlavně záleží na případné situaci, jejím rozsahu a průběhu. Momentálně jsou v ČR tři centra pro přicházející migranty. Konkrétně:

- Balková,
- Bělá,
- a Vyšší Lhoty.

Tyto centra jsou momentálně i z malé části využita, celkově však nikoli.

7. Zajištění dostatečných kapacit personálu a odborníků

Při znovuzavedení kontrol na hranicích, při střežení zelené hranice, monitoringu, pro práci v přijímacích střediscích a dalších, by byl kladen velký požadavek na rozsah personálního zabezpečení. Nutné poznamenat, že jsou na místě směny v tří režimovém provozu, při kterých se musí střídát přibližně stejný počet zaměstnanců. Dalším problémem by tak mohl být i odliv jinak potřebných zaměstnanců a mohla by být zatížena primární funkce kritické infrastruktury v systému ČR.

Co se týče odpovědí respondentů je jasné, že kapacity cizinecké policie by byly velmi nedostačující. Nicméně je zde údajně velká základna kvalitního personálu s možnostmi jeho flexibilního navýšení během krátké doby. Oporou by se tak staly při řešení krizové situace všechny složky IZS, bezpečnostní sbory apod.

Problém by mohl být při náhlé potřebě většího počtu odborníků v jedné oblasti.

I při možném navýšení a převelení potřebného personálu si však musíme uvědomit, že fyzické i finanční zdroje jsou limitující.

8. Dostatečná legislativa

Legislativní základ jasně řídí celý proces migrace, integrace a další činnosti v tomto procesu, udává jim směr a pravomoci. Při nevhodné interpretaci nebo nevymezením všech podstatných souvislostí, by mohlo dojít ke ztrátě kontroly nad krizovou situací.

Většina respondentů dotazníku obsaženého v příloze má pocit, že legislativa je v této oblasti dostatečná. Někteří však projevili obavy ze společné politiky a legislativy z perspektivy EU, která v současnosti, co se týče otázky řešení migračních krizí není jednotná. Tyto neshody by se při řešení krize mohly projevit jako zásadní nedostatek a riziko.

9. Ztráta vlivu na řízení migrace

Tento rizikový faktor zde navazuje na Audit národní bezpečnosti, který ztrátu vlivu na řízení migrace uvádí jako jeden ze dvou nejhlavnějších rizik. Ten by pak negativně ovlivňoval celý průběh krizové situace. Ztráta vlivu na řízení migrace by mohla být způsobena například nedostatečnou legislativou nebo i nedostatečnými personální kapacitami. Taková situace by mohla mít pro náš systém široké spektrum negativních následků a při jeho dlouhodobém zatížení by se na něm značně podepsala.

10. Zajištění ubytovacích kapacit pro zasahující personál

Zajištění ubytovacích kapacit patří mezi nejpodstatnější body při řešení dané krizové situace. Nemůže se počítat pouze s kapacitami pro příchozí migranty. V úvahu se musí brát i ubytovací kapacity pro zasahující personál. A při dlouhodobém nátlaku se mohou potřeby na kapacity ubytovacích zařízení značně zvyšovat, včetně jejich obsluhy a nákladů na provoz.

Pro nasazené síly lze využít resortních ubytovacích zařízení, škol a dalších ubytovacích kapacit se sociálním zařízením. Dále lze využít mobilních ubytovacích zařízení včetně provizorních velkokapacitních stanů AČR, využitelných hlavně v teplém počasí, jak uvedli někteří respondenti.

Tabulka č. 2 shrnuje vybrané rizikové faktory do skórovací metody, kde jsou jednotlivé oblasti přiřazeny pořadovému číslu. Toto číslo je pak využíváno k označování jednotlivých oblastí v průběhu praktické části.

Tab. 2 Tabulka identifikovaných rizikových oblastí [vlastní]

Pořadové číslo rizikového faktoru	Rizikový faktor
1.	Zvýšení kriminality
2.	Integrace migrantů
3.	Ekonomické dopady
4.	Rozšíření infekčních onemocnění
5.	Zabezpečení materiálu a speciálních prostředků pro řešení KS
6.	Zajištění ubytovacích kapacit pro migranty při jejich dlouhodobém přílivu
7.	Zajištění dostatečných kapacit personálu a odborníků
8.	Dostatečná legislativa
9.	Ztráta vlivu na řízení migrace
10.	Zajištění ubytovacích kapacit pro zasahující personál

9.2 Dotazník pro experty

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, k ohodnocení vybraných rizikových oblastí byli zvoleni odborníci, kteří se danou problematikou nějakým způsobem profesně zabývají, byli by součástí procesu jejího řešení, či se o ni aktivně zajímají. Odpovídali experti z řad Policie ČR, AČR, odborníci na bezpečnost i pracovníci odborů krizového řízení. Vzor dotazníku, se kterým respondenti pracovali je k dispozici v příloze č. 1. V jeho první části respondenti hodnotili každou identifikovanou oblast a současně mohli navrhnout opatření k eliminaci rizika. Hodnocení jednotlivých bodů bylo prováděno ze dvou pohledů:

- z pravděpodobnosti vzniku situace,
- a z jejích možných dopadů.

Stupnice pro hodnocení byla stanovena v rozmezí od 1 do 10, přičemž:

- 1 znamenala nejméně rizikové,
- a 10 znamenala nejvíce rizikové.

Druhou částí dotazníku byly otázky upřesňující obsah některých výše zmíněných rizikových oblastí a osobní náhled respondentů. Tyto informace jsou využity v přechozí kapitole při popisování jednotlivých oblastí a jejich možností následků a dále byly využity i při navrhování konkrétních opatření.

9.3 Hodnocení rizikových oblastí

V následujících tabulkách v kapitole 9.3 řazených podle pořadových čísel (v levém horním rohu) jednotlivých rizikových faktorů, jsou uvedeny hodnoty zvolené experty při jejich odhadu. Dále obsahují výpočet průměrů pravděpodobnosti vzniku a dopadu jednotlivých oblastí. Násobením průměrů pak vzniká výsledná hodnota – ocenění rizika, vypočtena v pravém dolním rohu.

Tabulka č. 3 poukazuje na nedůvěru v přicházející migranty. Při nesprávně zvolené prevenci by zde mohla nastat podle hodnotitelů velká pravděpodobnost zvýšení kriminality, která by se následně promítla v dopadech a rozpoložení společnosti. Ocenění rizika je v této oblasti nejvyšší – 57,4.

Tab. 3 Zvýšení kriminality [vlastní]

1.	1. člen	2. člen	3. člen	4. člen	5. člen	6. člen	7. člen	8. člen	9. člen	10. člen	Prů- měr
Pravdě- podob- nost	4	8	9	7	8	5	6	5	10	8	7
Dopad	8	10	10	8	10	7	6	5	10	8	8,2
Ocenění rizika = skóre pravděpodobnosti x skóre dopadu											57,4

Tabulka č. 4 zobrazuje vysokou pravděpodobnost i vysokou míru rizika dopadu při neúspěšné integraci migrantů. Vzhledem k silnému integračnímu programu, tak spočívá vysoká míra rizika spíše na straně cizinců, kteří program nezvládnou nebo nechtějí zvládnout. Celková míra oceněného rizika je zde 56.

Tab. 4 Integrace migrantů [vlastní]

2.	1. člen	2. člen	3. člen	4. člen	5. člen	6. člen	7. člen	8. člen	9. člen	10. člen	Prů- měr
Pravdě- podob- nost	3	9	7	8	8	7	7	6	10	5	7
Dopad	5	10	10	9	10	8	7	6	10	5	8
Ocenění rizika = skóre pravděpodobnosti x skóre dopadu											56

Hodnocení ekonomických dopadů v případě krizové situace, které můžeme vidět v tabulce č. 5, je podle výsledků pravděpodobnosti nadprůměrné. Ekonomické dopady této krizové situace by samozřejmě byly vysoké a rizikové pro společnost, a to i podle hodnotitelů. Ocenění rizika je zde 42.

Tab. 5 Ekonomických dopadů [vlastní]

3.	1. člen	2. člen	3. člen	4. člen	5. člen	6. člen	7. člen	8. člen	9. člen	10. člen	Prů- měr
Pravdě- podob- nost	5	7	8	4	6	8	4	2	10	6	6
Dopad	8	8	8	5	10	9	4	2	10	6	7
Ocenění rizika = skóre pravděpodobnosti x skóre dopadu											42

V tabulce č. 6 jsou hodnoty spíše průměrné, nicméně některé výkyvy v hodnocení od respondentů míru oceněného rizika zvýšily. Rozšíření infekčních onemocnění by mohlo mít negativní dopady na bezpečnost obyvatel a jak je vidět pravděpodobnost přenosu onemocnění je vysoká. Ocenění rizika této oblasti je 40,71.

Tab. 6 Rozšíření infekčních onemocnění [vlastní]

4.	1. člen	2. člen	3. člen	4. člen	5. člen	6. člen	7. člen	8. člen	9. člen	10. člen	Prů- měr
Pravdě- podob- nost	5	4	6	5	8	5	6	5	10	5	5,9
Dopad	8	9	6	6	10	5	6	5	9	5	6,9
Ocenění rizika = skóre pravděpodobnosti x skóre dopadu											40,71

Pravděpodobnost nedostatku materiálu anebo speciálních prostředků je podle respondentů relativně malá. Růst míry rizika je opět pozorovatelný v případě dopadů této možné situace. Celkovému ohodnocení v tabulce č. 7 je tak připsána hodnota 27.

Tab. 7 Zabezpečení materiálu a speciálních prostředků [vlastní]

5.	1. člen	2. člen	3. člen	4. člen	5. člen	6. člen	7. člen	8. člen	9. člen	10. člen	Prů- měr
Pravdě- podob- nost	1	2	8	3	6	3	5	2	5	10	4,5
Dopad	4	8	9	4	4	8	5	2	6	10	6
Ocenění rizika = skóre pravděpodobnosti x skóre dopadu											27

Pravděpodobnost nedostatku ubytovacích kapacit pro přicházejících migrantů je u respondentů relativně nízká. Převažují hodnoty s nízkými riziky. Je zde vidět důvěra respondentů v systém flexibilního navyšování prostor a tím i jednotlivých míst. Míra rizika dopadu při nezvládnutí této situace je samozřejmě větší. V tabulce č. 8 je tedy celkové ocenění oblasti 23,78.

Tab. 8 Zajištění ubytovacích kapacit pro migranty [vlastní]

6.	1. člen	2. člen	3. člen	4. člen	5. člen	6. člen	7. člen	8. člen	9. člen	10. člen	Prů- měr
Pravdě- podob- nost	3	4	3	2	8	1	3	1	6	10	4,1
Dopad	4	7	9	3	6	8	3	1	7	10	5,8
Ocenění rizika = skóre pravděpodobnosti x skóre dopadu											23,78

Následující tabulka č. 9 hodnotí kapacity personálu a odborníků potřebných při řešení dané problematiky. U respondentů převažuje názor v podobě dostatku personálu. Shodli se na kvalitní základně personálu i odborníků s rychlými možnostmi rozšíření jejich řad, včetně přeshraniční spolupráce. Čísla míry rizika při dopadu jsou vyšší. Celkové ocenění rizika této oblasti je 23,6.

Tab. 9 Zajištění dostatečných kapacit personálu a odborníků [vlastní]

7.	1. člen	2. člen	3. člen	4. člen	5. člen	6. člen	7. člen	8. člen	9. člen	10. člen	Prů- měr
Pravdě- podob- nost	1	7	8	2	6	2	4	2	3	5	4
Dopad	4	8	10	3	4	7	4	2	7	10	5,9
Ocenění rizika = skóre pravděpodobnosti x skóre dopadu											23,6

V hodnotící tabulce č. 10 s tématem otázky dostatečné legislativy odrážející problematiku migrace, můžeme vidět malou pravděpodobnost této skutečnosti. Lze tedy usuzovat, že se většina respondentů přiklonila k názoru dostatečnosti legislativy. Je zde samozřejmě vidět, že dopady v opačném případě mají větší míru rizika, což je logické vůči závažnosti takovéto krizové situace. V některých odpovědích na přibližující otázky pro respondenty dotazníku byly prezentovány odpovědi hlavně týkající se obav z nedostatečné legislativy spíše na úrovni EU. V této oblasti je oceněné riziko 20,4.

Tab. 10 Dostatečná legislativa [vlastní]

8.	1. člen	2. člen	3. člen	4. člen	5. člen	6. člen	7. člen	8. člen	9. člen	10. člen	Průměr
Pravdě- podob- nost	1	3	5	4	1	5	2	1	8	10	4
Dopad	7	3	5	5	6	5	2	1	7	10	5,1
Ocenění rizika = skóre pravděpodobnosti x skóre dopadu											20,4

V tabulce č. 11, ohodnocení deváté rizikové oblasti – konkrétně ztráty vlivu na řízení migrace je patrné, že většina respondentů tomuto scénáři nepřikládá velkou pravděpodobnost. Lze však vidět vysokou míru rizika u dopadu této situace, což je vzhledem k jejím možným následkům samozřejmé. Celkové ocenění rizika u ztráty vlivu na řízení migrace je 14,52, nesetkáváme se zde tedy s velkou mírou rizika.

Tab. 11 Ztráty vlivu na řízení migrace [vlastní]

9.	1. člen	2. člen	3. člen	4. člen	5. člen	6. člen	7. člen	8. člen	9. člen	10. člen	Prů- měr
Pravdě- podob- nost	2	3	9	2	2	3	2	1	8	1	3,3
Dopad	6	3	9	3	8	5	2	1	6	1	4,4
Ocenění rizika = skóre pravděpodobnosti x skóre dopadu											14,52

Desáté ohodnocení – tabulka č. 12, se týká zajišťování ubytování pro zasahující personál, a ukázalo relativně pozitivní výsledky. Většina expertů se přiklání k nízké míře pravděpodobnosti vzniku této situace, tudíž i k nižší míře dopadu. Tato oblast získala od respondentů nejnižší ohodnocení, a to výsledným nejnižším oceněním rizika na 12,24.

Tab. 12 Zajištění ubytovacích kapacit pro zasahující personál [vlastní]

10.	1. člen	2. člen	3. člen	4. člen	5. člen	6. člen	7. člen	8. člen	9. člen	10. člen	Prů- měr
Pravdě- podob- nost	1	5	5	2	1	6	3	1	5	5	3,4
Dopad	3	7	5	3	1	3	3	1	5	5	3,6
Ocenění rizika = skóre pravděpodobnosti x skóre dopadu											12,24

9.3.1 Ocenění rizika

Následující tabulka č. 13 shrnuje rizikové oblasti podle jejich pořadového čísla s uvedeným výsledným oceněním rizika.

Tab. 13 Řazení rizikových oblastí podle oceněného rizika [vlastní]

Pořadové číslo rizikového faktoru	Rizikový faktor	Ocenění rizika
1.	Zvýšení kriminality	57,4
2.	Integrace migrantů	56
3.	Ekonomické dopady	42
4.	Rozšíření infekčních onemocnění	40,71
5.	Zabezpečení materiálu a speciálních prostředků pro řešení KS	27
6.	Zajištění ubytovacích kapacit pro migranty při jejich dlouhodobém přílivu	23,78
7.	Zajištění dostatečných kapacit personálu a odborníků	23,6
8.	Dostatečná legislativa	20,4
9.	Ztráta vlivu na řízení migrace	14,52
10.	Zajištění ubytovacích kapacit pro zasahující personál	12,24

10 ZHODNOCENÍ VÝSTUPŮ Z ANALÝZY RIZIK MIGRACE VELKÉHO ROZSAHU

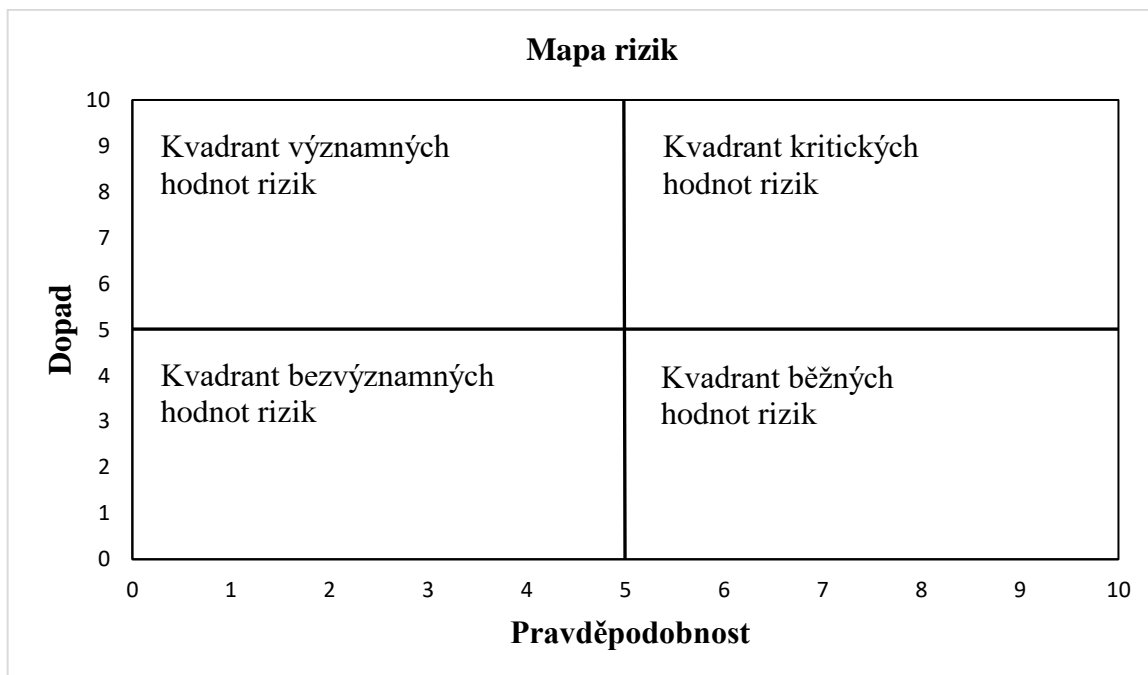
Kapitola č.10 obsahuje závěr skórovací metody – její grafické vyhodnocení v kvadrantech hodnot rizik, vlastní návrhy na eliminaci nejrizikovějších oblastí z kvadrantů významných a kritických hodnot rizik. V závěru zobrazuje přehled a výběr nejpodstatnějších konkrétních opatření v přehledu tabulky č.14.

10.1 Grafické znázornění

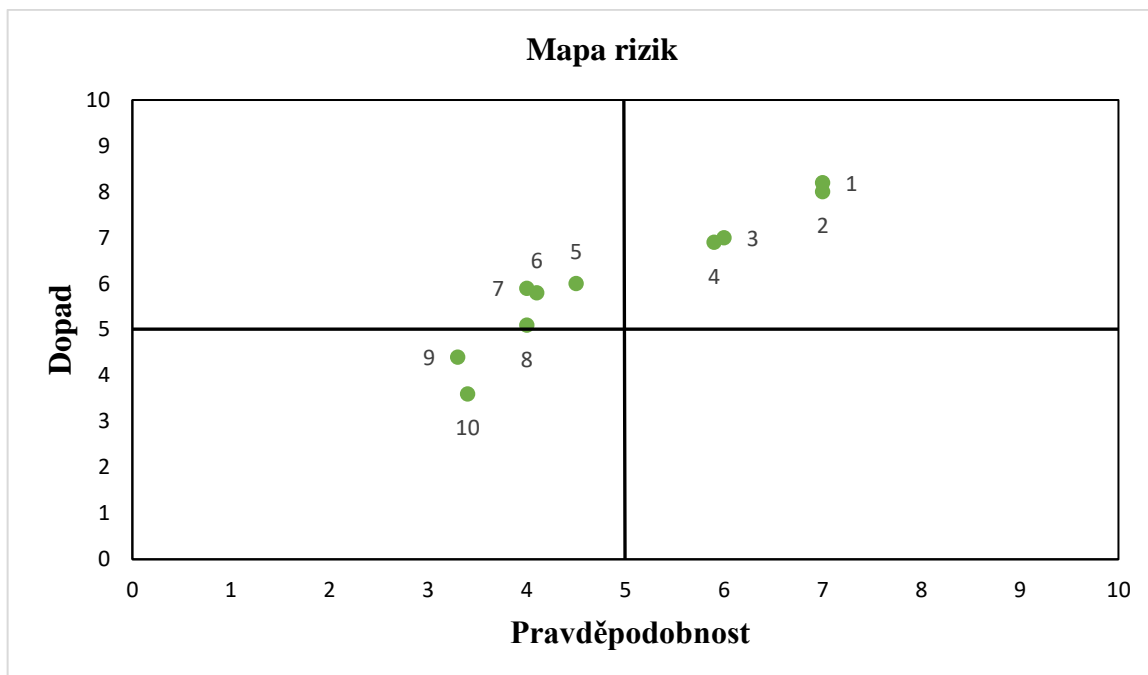
Pro grafické zobrazení volí skórovací metoda graf mapy rizik, který je rozdělený do 4 kvadrantů:

- kvadrant bezvýznamných hodnot rizik,
- kvadrant běžných hodnot rizik,
- kvadrant významných hodnot rizik,
- a kvadrant kritických hodnot rizik.

Toto dělení kvadrantů je znázorněno níže v grafu č. 5.

Graf 5 Mapa rizik – kvadranty [vlastní]

Graf 6 Mapa rizik [vlastní]

V mapě rizik (graf č. 6) jsou zobrazeny výsledky expertních odhadů v závislosti na průměrech pravděpodobnosti a dopadu. Čísla při jednotlivých bodech znamenají pořadová čísla rizikových oblastí. Podle výsledného rozložení bodů lze vyčíst, že nejvíce bodů obsahuje kvadrant kritických a kvadrant významných hodnot rizik.

Kvadrant kritických hodnot rizik obsahuje následující oblasti:

1. zvýšení kriminality,
2. integraci cizinců,
3. ekonomické dopady,
4. rozšíření infekčních onemocnění.

Kvadrant významných hodnot rizik obsahuje:

5. zabezpečení materiálu a speciálních prostředků pro řešení KS,
6. zajištění ubytovacích kapacit pro migranty při jejich dlouhodobém přílivu,
7. zajištění dostatečných kapacit personálu a odborníků,
8. dostatečnou legislativu.

Za relativně bezvýznamné rizikové oblasti – nacházející se v kvadrantu bezvýznamných hodnot rizik, lze tedy považovat:

9. ztrátu vlivu na řízení migrace,
10. zajištění ubytovacích kapacit pro zasahující personál.

Důležité tedy je zaměřit pozornost na oblasti obsažené v kvadrantu kritických a kvadrantu významných hodnot rizik, které by mohli nést rizika pro bezpečnost obyvatel. Je nutné nalézt řešení nebo zvolit vhodný druh prevence pro jejich eliminaci.

11 NÁVRHY ŘEŠENÍ

Při navrhování konkrétních opatření je důležité zaměřit se na oblasti obsažené v kvadrantu kritických a kvadrantu významných hodnot rizik. Kapitola 10.2 blíže rozepisuje navrhovaná řešení pro eliminaci rizika plynoucího z těchto 8 oblastí. Někteří respondenti dotazníku sami uvedli příklad možného opatření na vybrané oblasti.

1. Zvýšení kriminality

Tento problém je třeba podchytit na začátku situace. Prvními kroky k prevenci proti zvýšení kriminality je jistě důležité důsledné dodržení izolace migrantů od veřejnosti. Dostatečné ověření identity přicházejících cizinců, případně vytipování nebo odhalení problémových nebo potencionálně nebezpečných jedinců či možných infiltrovaných skupin. Tito jedinci nebo dokonce skupiny by pak mohli svádět větší počty cizinců k nepokojům či extremistickým akcím.

Dalšími kroky je jistě zajištění kvalitní ochrany ubytovacích zařízení pro migranty. Za prvé je jistě nutné ostrahu zabezpečit personálně a vybavit osobními speciálními prostředky. Dalšími postupy může být oplocení zařízení, nastavení bariér, vytvoření vstupních a výstupních brán apod.

Po rozvolnění režimu a při integraci cizinců do společnosti je jistě na místě posílení hlídkujících jednotek.

2. Integrace cizinců

Integrační program ČR je propracovaným a fungujícím systémem, dá se říci velmi dobrým. Ovšem také velmi náročným k cestě za získáním občanství. Nikdy nelze předem predikovat složení přicházejících migrantů, jejich schopnost učit se a začlenit se do nové společnosti a kultury. Pro takové to situace by měl být integrační program posílen legislativně a podporou dalšího personálu včetně odborníků. Systém by měl být vybaven i kvalitní návratovou politikou.

3. Ekonomické dopady

Jak již bylo napsáno v jedné z předchozích kapitol, nelze nastavit velmi štědrá sociální podporu cizinců. Je třeba legislativně vytyčit hranice sociálního systému, migranty zabezpečit co se týče nouzového přežití a následně se pokusit je co nejrychleji začlenit do systému ČR, včetně zapojení do pracovního procesu. Ztráty v podobě velkorysých sociálních dávek by stát ekonomicky velmi zatížil.

Dále lze formou prevence a připravenosti tvořit finanční rezervy jak na úrovni státu, tak na úrovni krajů, aby v případě krizové situace migrační vlny velkého rozsahu nedocházelo ihned k velkým ekonomickým újmám.

4. Rozšíření infekčních nemocí

V této oblasti je důležitá rychlá izolace cizinců, zdravotní prohlídky a eliminace kontaktu s veřejností. Pro případ podezření z nákazy by měly zasahující jednotky disponovat dostatečným množstvím ochranných prostředků a také prostředků pro odhalování nemocí. Zdravotní týmy by měly být řádně odborně způsobilé pro práci v takovém rizikovém prostředí.

V případě rozvinutí nemoci, je nutné zabezpečení personálu prostředky k rychlému nalezení léčby.

5. Zabezpečení materiálního a speciálního vybavení k řešení KS

Důležitým preventivním krokem v tomto případě by hlavně bylo, jak již bylo řečeno vytváření finančních rezerv na státní i krajské úrovni, se kterými by se v případě takové to situace snadno manipulovalo a zajistilo se potřebné vybavení. Dále je možné vytvořit některé druhy zásob, například zdravotnických ochranných pomůcek, mobilních bariér, komunikačních prostředků, které by byly jistě užitečné a využitelné i v případě jiných KS.

6. Zajištění ubytovacích kapacit pro migranty

Česká republika disponuje 3 centry pro přicházející migranty. Při zvyšujících se počtech migrantů a dlouhodobém tlaku migrační vlny lze ubytovací kapacity flexibilně navýšit. Jsou uzavřeny smlouvy s některými středisky, jednalo by se i o školy MV apod. Respondenti se však shodli, že pro případ migrační vlny velkého rozsahu jsou tyto ubytovací kapacity malé.

Je tedy potřeba podchytit tento problém dalšími smlouvami o navyšování počtu jednotlivých míst. Dále je třeba řešit jej i krajním řešením, například v podobě nákupu stanů s případným vytvořením stanových městeček.

7. Zajištění dostatečných kapacit personálu a odborníků

ČR disponuje velmi kvalitním personálem, avšak je dobře známo, že početní stavy bezpečnostních složek jsou z dlouhodobého hlediska podlimitní. Je třeba podpory pro náborů a nové zaměstnance, kteří by pak rádi podpořili řady těchto sborů. Dále by se jistě využilo převelení potřebných personálních zdrojů do oblastí potřeby.

Co se týče odborníků je ČR na dobré úrovni, ať už se jedná o odborníky z oboru bezpečnosti, zdravotnictví, psychologie, práva apod. V případě takovéto rozsáhlé situace, která by se jistě nedotkla pouze našeho státu by byla na místě mezinárodní odborná spolupráce pro posílení a ucelení názorů a součinností při úkolech v případě řešení krize.

8. Legislativa

V tomto ohledu je skutečně nutné sjednotit politické směry na úrovni EU a následně vytvořit mezinárodně platnou a kvalitní legislativu, podle které by se mohly jednotlivé státy přizpůsobit. Jakmile nebude EU jednotná, rozsah krize, která bude mít značný dosah bude nedozírná ve všech ohledech.

11.1 Přehled návrhů řešení

Tabulka č. 14 níže obsahuje výběr nejpodstatnějších konkrétních opatření na všechny vytyčené rizikové oblasti.

Tab. 14 Tabulka konkrétních opatření [vlastní]

Pořadové číslo rizikového faktoru	Rizikový faktor	Návrhy konkrétních opatření
1.	Zvýšení kriminality	Ochrana a dostatečná izolace ubytovacích zařízení pro migranty.
2.	Integrace migrantů	Posílení integračního systému.
3.	Ekonomické dopady	Podporu migrantů omezit pouze na nouzové přežití.
4.	Rozšíření infekčních onemocnění	Zajištění dostatečného množství ochranných pomůcek pro zasahující složky.
5.	Zabezpečení materiálu a speciálních prostředků pro řešení KS	Vyčleňování finančních prostředků státu i jednotlivých krajů.
6.	Zajištění ubytovacích kapacit pro migranty při jejich dlouhodobém přílivu	Předem smluvně zajistit vhodné ubytovací prostory.
7.	Zajištění dostatečných kapacit personálu a odborníků	Navyšovat stavy jednotlivých složek, aby nedocházelo k podstavům.
8.	Dostatečná legislativa	Nalezení společné politiky na úrovni EU.
9.	Ztráta vlivu na řízení migrace	Dostatečná legislativa.
10.	Zajištění ubytovacích kapacit pro zasahující personál	Předem smluvně zajistit vhodné ubytovací prostory a zajistit mobilní ubytovací kapacity.

Na žádnou krizovou situaci se nelze jednoznačně připravit. Každá krize bývá originální, se svými vlastními rysy a vlastnostmi. Avšak při dostatečných finančních rezervách, při odsouhlasení kvalitní legislativy a se základem znalostí a počtu personálu se každá krize řeší o trochu lépe. Migrační vlna velkého rozsahu je v ČR sice možná, ale málo pravděpodobná. Neznamená to však, že ji nebude třeba řešit na mezinárodní úrovni jakožto závazkem vůči společnosti. Česká republika by měla považovat za důležité umět se připravit i na takovou zdánlivě nepodstatnou krizi a v případě jejího uskutečnění umět reagovat a řešit situaci díky její připravenosti.

ZÁVĚR

Oblast migrace má v gesci MV, které k řešení úkolů z této oblasti vytvořilo odbor azylové a migrační politiky. Po událostech v roce 2015 spolu s dalším vývojem ve světě pocítila i Česká republika potřebu připravenosti na KS migrační vlny velkého rozsahu, tato příprava probíhá na úřední i praktické úrovni. ČR vytvořila sjednocující dokument zásad a postojů naší země ve vztahu k migraci, dokument s názvem – Strategie migrační politiky. Dalším způsobem na poli připravenosti je i vytvoření a pravidelné svolávání Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci. Prakticky se pak případné zasahující složky připravují formou pravidelných cvičení, ve kterých se prověřují plány, schopnost znovu uzavření hranic, monitoring a další.

Cíle práce byly splněny: v kapitole 9 identifikací rizikových oblastí majících vliv na bezpečnost obyvatel, v kapitole 9 a 10 byly tyto oblasti následně analyzovány, v kapitole 11 byl cíl práce naplněn navržením konkrétních opatření.

K identifikaci rizikových oblastí, které by měly vliv na bezpečnost obyvatel, expertnímu odhadu pravděpodobnosti jejich vzniku a dopadu byla využita skórovací metoda. Díky nezávislému hodnocení dále metoda analyzovala a vyhodnotila ocenění rizik všech identifikovaných oblastí. Grafickém znázornění jasně ukazuje výsledné hodnoty oblastí, jejichž většina náleží kvadrantům významných a kritických hodnot rizik. Pouze dvě oblasti jsou obsaženy v kvadrantu bezvýznamných hodnot rizik.

Nejrizikovějšími oblastmi z kvadrantu kritických hodnot rizik, které by mohli negativně ovlivnit bezpečnost obyvatel jsou: zvýšení kriminality, integrace cizinců, ekonomické dopady a rozšíření infekčních onemocnění. V kvadrantu významných hodnot rizik se pak nacházely tyto oblasti: zabezpečení materiálu a speciálních prostředků pro řešení KS, zajištění ubytovacích kapacit pro migranty při jejich dlouhodobém přílivu, zajištění dostatečných kapacit personálu a odborníků a legislativa.

Právě na tyto oblasti je nutné se zaměřit při navrhování konkrétních opatření při eliminaci rizik z nich vyplývajících. V celkovém shrnutí je prvně nutné vyzdvihnout nutnost doplnění stavů bezpečnostních sborů, které by byly klíčové při řešení této krizové situace a v dnešní době jsou jejich stavy podlimitní. Mezi další konkrétní opatření patří jistě monitoring situace, posílení hlídek, vytváření finančních, ale i materiálních rezerv. Dále je nutné smluvně zajistit případná nutná ubytovací zařízení, tak aby bylo možné tyto kapacity flexibilně

navyšovat. Jedním z nejhlavnějších bodů je ale nalezení společné politiky na úrovni Evropské unie a vytvoření kvalitní legislativy, podle které by se mohli státy, které jsou součástí řídit.

Návrhy na konkrétní opatření uvedené v praktické části práce byly konzultovány a kladně hodnoceny experty, kteří spolupracovali při identifikaci a hodnocení jednotlivých oblastí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Česko. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. In: *Sbírka zákonů*. Praha, 1998, ročník 1998, částka 39, č. 110/1998 Sb. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>
- [2] Česko. Zákon o krizovém řízení: a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů*. Praha, 2000, ročník 2000, částka 73, č. 240/2000 Sb. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>
- [3] Česko. Zákon o ochraně státních hranic České republiky: a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů*. Praha, 2016, ročník 2016, částka 72, č. 191/2016 Sb. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-191>
- [4] Česko. Zákon o pobytu cizinců na území České republiky: a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*. Praha, 1999, ročník 1999, částka 106, č. 326/1999 Sb. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326>
- [5] Česko. Zákon o azylu: a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. Praha, 1999, ročník 1999, částka 106, č. 325/1999 Sb. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325>
- [6] Česko. Zákon o dočasné ochraně cizinců. In: *Sbírka zákonů*. Praha, 2003, ročník 2003, částka 79, č. 221/2003 Sb. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-221>
- [7] Česko. Zákon o Policii České republiky. In: . Praha, 2008, ročník 2008, částka 91, č. 273/2008. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273/zneni-20190424>
- [8] Česko. Zákon o ozbrojených silách České republiky. In: . Praha, 1999, ročník 1999, částka 76, č. 219/1999. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-219?text=Z%C3%A1kon+o+ozbrojen%C3%BDch+sil%C3%A1ch+%C4%8CR>
- [9] BINTER, Matyáš. Analýza schopností AČR k poskytnutí pomoci při migraci velkého rozsahu. Kladno, 2018, 102 s.. Diplomová práce. České vysoké učení technické v Praze, Fakulta biomedicínského inženýrství, Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva.
- [10] NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční

- pohyb osob: Schengenský hraniční kodex. In: Legislativní akty. Brusel: Úřední věstník Evropské unie, 2016, s. 52.
- [11] MINISTERSTVO VNITRA ČR - ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. Typový plán: Migrační vlna velkého rozsahu. Praha, 2017.
- [12] Strategie migrační politiky České republiky. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2015, 24 s. ISBN 978-80-86466-83-5.
- [13] MINISTERSTVO VNITRA ČR - ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY A PREVENCE KRIMINALITY. Audit národní bezpečnosti. Praha, 2016, 142 s. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>
- [14] COLLIER, Paul. Exodus. Jak migrace mění náš svět. 1. Praha: LIBRI, 2017, 260 s. ISBN 978-80-7277-557-6.
- [15] UHEREK, Zdeněk, Věra HONUSKOVÁ, Vladislav GÜNTER a Šárka OŠŤÁDALOVÁ. Migrace: Historie a současnost. 1. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016, 143 s. Moderní dějiny. ISBN 978-80-905942-9-6.
- [16] Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016, 129 s. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>
- [17] SOLOMON, Daina. U.S. dream pulls African migrants in record numbers across Latin America. REUTERS: United States Edition [online]. Thomson Reuters [cit. 2020-03-02]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-usa-immigration-africa/u-s-dream-pulls-african-migrants-in-record-numbers-across-latin-america-idUSKCN1U01A4>
- [18] MINČIČOVÁ, Petra. Nelegální hispánská migrace do USA [online]. Praha, 2018 [cit. 2020-03-02]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/165506/>. Diplomová práce. Univerzita Karlova.

- [19] GRIFFITHS, James. What happens when parts of South Asia become unlivable? The climate crisis is already displacing millions. CNN [online]. Turner Broadcasting System, Inc., 2019 [cit. 2020-03-02]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2019/07/17/asia/india-nepal-flooding-climate-refugees-intl-hnk/index.html>
- [20] STŘEDOMOŘÍ – MIGRAČNÍ BRÁNA DO EVROPY. Člověk v tísni [online]. Praha: <https://www.izon.cz/> [cit. 2019-11-29]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/stredomori-migracni-brana-do-evropy-3517gp>
- [21] MINISTERSTVO VNITRA ČR - ODBOR AZYLOVÉ A MIGRAČNÍ POLITIKY. Čtvrtletní zpráva o migraci - IV. 2019. Praha, 2019, 10 s. Dostupné z: file:///C:/Users/Operator/Downloads/Ctvrtletni_zprava_o_migraci-IV_2019.pdf
- [22] Migrační politika EU. Evropská rada, Rada Evropské unie [online]. Brusel: Evropská unie, 2019 [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressure/#>
- [23] FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD UNIVERZITY KARLOVY. MIGRACE A ROZVOJ: Rozvojový potenciál mezinárodní migrace [online]. 1. Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, 2011, 256 s. [cit. 2019-12-01]. ISBN 978-80-87404-10-2. Dostupné z: https://www.iom.cz/files/Migrace_a_rozvoj-MONOGRAFIE1.pdf
- [24] KLEGA, Jan a Lenka PÁNKOVÁ. ARPOK, O. P. S. Migrace není legrace: manuál pro pedagogy 2. stupně ZŠ a SŠ. 1. Olomouc, 2016, 26 s. ISBN 978-80-906162-2-6. Dostupné z: https://arpok.cz/wp-content/uploads/2013/02/Migrace_neni_legrace_web.pdf
- [25] Reakce Rady na krize (IPCR). Evropská rada, Rada Evropské unie [online]. Brusel: Evropská unie, 2019 [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/ipcr-response-to-crises/>
- [26] Jak EU řídí migrační toky. Evropská rada, Rada Evropské unie [online]. Brusel: Evropská unie, 2019 [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressure/managing-migration-flows/>

- [27] Záchrana na moři a boj proti zločineckým sítím. Evropská rada, Rada Evropské unie [online]. Brusel: Evropská unie, 2019 [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/sea-criminal-networks/>
- [28] Nová strategická agenda 2019-2024. Evropská rada, Rada Evropské unie [online]. Brusel: Evropská unie, 2019 [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/06/20/a-new-strategic-agenda-2019-2024/>
- [29] MENŠÍKOVÁ, Vendula a Petr LEBEDA. VNĚJŠÍ POLITIKY EU A ČR PRO VYSÍDLENÍ A MIGRACI: STRATEGIE, NÁSTROJE A DOPORUČENÍ [online]. 1. Praha: Glopolis, o. p. s., 2016, 78 s. [cit. 2019-11-30]. ISBN 978-80-87753-31-6. Dostupné z: https://glopolis.org/wp-content/uploads/Vnejsi-politiky-pro-vysileni-a-migraci_PUBLIKACE.pdf
- [30] DOLEŽAL, Jan, Pavel MÁCHAL a Branislav LACKO. Projektový management podle IPMA [online]. 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009 [cit. 2020-03-23]. ISBN 978-80-247-2848-3. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=68kHtfJ-VbrsC&pg=PA82&lpg=PA82&dq=sk%C3%B3rovac%C3%AD+metoda&source=bl&ots=WYY-Yqf3XJ&sig=2K-bsGi-OO-uLwSfeVfk7EwCsxc&hl=cs&sa=X&ei=dHVbT4xLypDiBO6c2NgP#v=one-page&q=sk%C3%B3rovac%C3%AD%20metoda&f=false>
- [31] ODBORY: Odbor azylové a migrační politiky. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2019 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/odbor-azylove-a-migracni-politiky.aspx>
- [32] USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 24. srpna 2016 č. 735: o změně usnesení vlády ze dne 29. července 2015 č. 621, o Strategii migrační politiky České republiky a o Komunikační strategii České republiky k migraci. Praha, 2016. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIAADAEZCU7>
- [33] Společné cvičení ochrany hranic. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR [cit. 2020-03-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/photoDetail.aspx?docid=21948481&cpi=1>

- [34] ŠULC, Jan. Cvičení Brána 2016. *Army* [online]. Praha: Ministerstvo obrany ČR [cit. 2020-03-02]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/cviceni-brana-2016-120917/>
- [35] Sector Basko 2019. *Army* [online]. Praha: Ministerstvo obrany ČR [cit. 2020-03-02]. Dostupné z: <http://www.acr.army.cz/vycvik-a-nasazeni/vycvik-vojsk/2019/sector-basko-2019--211487/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AČR Armáda České republiky

AIDS Acquired Immune Deficiency Syndrome

Apod. A podobně

Č. Číslo

ČR Česká republika

EU Evropská unie

CHKO Chráněná krajinná oblast

IZS Integrovaný záchranný systém

KS Krizová situace

MV Ministerstvo vnitra

MZV Ministerstvo zahraničních věcí

NP Národní park

Obr. Obrázek

PČR Policie ČR

SaP Síly a prostředky

Tab. Tabulka

Tzv. Tak zvaný

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Příklad cesty Afrických migrantů k hranici USA [17]	18
Obr. 2 Hlavní migrační trasy a nelegální migrace v roce 2019 [21]	22

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Počet migrantů v zemích prvního příjezdu v letech 2013-2019 [21]	20
Tab. 2 Tabulka identifikovaných rizikových oblastí [vlastní]	50
Tab. 3 Zvýšení kriminality [vlastní]	51
Tab. 4 Integrace migrantů [vlastní].....	52
Tab. 5 Ekonomických dopadů [vlastní]	52
Tab. 6 Rozšíření infekčních onemocnění [vlastní]	53
Tab. 7 Zabezpečení materiálu a speciálních prostředků [vlastní].....	53
Tab. 8 Zajištění ubytovacích kapacit pro migranty [vlastní]	54
Tab. 9 Zajištění dostatečných kapacit personálu a odborníků [vlastní].....	54
Tab. 10 Dostatečná legislativa [vlastní].....	55
Tab. 11 Ztráty vlivu na řízení migrace [vlastní]	55
Tab. 12 Zajištění ubytovacích kapacit pro zasahující personál [vlastní]	56
Tab. 13 Řazení rizikových oblastí podle oceněného rizika [vlastní]	57
Tab. 14 Tabulka konkrétních opatření [vlastní].....	64

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Porovnání počtu příjezděcích do Řecka [21]	21
Graf 2 Porovnání počtů příjezděcích do Itálie [21]	21
Graf 3 Porovnání počtu příjezděcích do Španělska [21]	22
Graf 4 Hlavní migrační trasy a vývoj nelegální migrace v číslech [21]	23
Graf 5 Mapa rizik – kvadranty [vlastní]	58
Graf 6 Mapa rizik [vlastní]	59

SEZNAM PŘÍLOH

PI Dotazník k migraci

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK K MIGRACI

Část 1.

Riziková oblast	Pravděpo- dobnost Hodnot'te 1→10 (10 = nejrizi- kovější)	Dopad Hodnot'te 1→10 (10 = nejrizi- kovější)	Možný návrh opatření
Může dojít ke ztrátě vlivu státních složek na řízení migrace?			
Je legislativa v oblasti migrace dostatečná?			
Je zajištěný dostatek ubytovacích kapacit při dlouhodobém nasazení pro zasahující složky?			
Je zajištěný dostatek ubytovacích kapacit pro migranty při jejich dlouhodobém přílivu?			
Je zajištěný dostatek odborného personálu při dlouhodobém působení migrace velkého rozsahu? (Myšleno včetně odborníků z cizinecké policie, tlumočnicků, lékařů, ...?)			
Je zajištěno materiální vybavení při dlouhodobém působení migrace velkého rozsahu?			
Je zde možnost neúspěšná integrace přijatých migrantů?			
Je zde možnost šíření infekčních onemocnění?			

Riziková oblast	Pravděpodobnost Hodnot'te 1→10 (10 = nejrizikovější)	Dopad Hodnot'te 1→10 (10 = nejrizikovější)	Možný návrh opatření
(Například šířící se exotické nemoci z řad migrantů?)			
Je zde možnost zvýšení kriminality (vznik nelegálních táborů, poškození majetku apod. ze strany migrantů) po přílivu velkého množství migrantů jiných kultur?			
Jak velká je zde možnost negativních dopadů na ekonomiku ČR při dlouhodobém působení migrace velkého rozsahu?			

Část 2.

Jaký je současný stav, co se týče ubytovacích kapacit pro přicházející migranty?

Jaký je současný stav, co se týče ubytovacích kapacit pro nasazené síly, na řešení dané krizové situace?

Jaké jsou personální kapacity na řešení dané krizové situace?

Jaké se využívají speciální prostředky na řešení dané krizové situace?

Jaké nemoci by se zde mohli objevit při přílivu migrantů?

Jaké lze předpokládat nepříznivé dopady na ekonomiku země při řešení této dlouhodobé krizové situace?